

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Коваленко Марина Сергіївна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

«Особливості сучасного стану банків»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (Банківська справа)

Студента ІV курсу _____

М.С. Коваленко

групи ФБС-61а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____

М.С. Коваленко

Керівник к.е.н., доц. _____

Л.Б. Рябушка

Суми – 2020 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему: «Особливості сучасного стану банків»

студента Коваленко Марини Сергіївни

Банки є важливою складовою економіки. Результати їх діяльності впливають на інші сектори: сектор домогосподарств, корпоративний сектор та державний. В свою чергу, фінансовий стан банків багато в чому залежить від фінансового стану їх позичальників, бо кредитна діяльність для банків є та має залишатися основною. Вплив на фінансові результати банків мають також багато інших факторів, в тому числі використання новітніх фінансових технологій, загальний стан макроекономічної ситуації та захисту прав (як клієнтів, так і самих банків).

Нинішній надзвичайний стан як економіки, так і банківської системи в цілому, ставить абсолютно нові питання щодо життєздатності банків, що і обумовило актуальність обраної теми.

Мета кваліфікаційної роботи: проведення дослідження стану банків, та на цій основі виявлення особливостей, притаманних поточному стану.

Об'єктом дослідження виступає фінансовий стан та результати діяльності банків України та АТ «МЕГАБАНК», зокрема.

Предметом дослідження виступають показники фінансового стану, результатів діяльності банків, ризики.

Для досягнення мети та вирішення основних задач були використані різноманітні методи дослідження: огляд використаної літератури, узагальнення, порівняння та систематизація, методи індукції та дедукції, методи аналізу та синтезу, графічний, коефіцієнтний та табличний види аналізу.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступали наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, матеріали наукових видань, нормативно –

правові акти, постанови Національного банку, офіційні матеріали Національного банку України, інформація з баз даних статистики про діяльність банків.

Ключові слова: фінансовий стан банку; економічні нормативи; достатність капіталу; банківські ризики.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 30 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 41 найменування. Робота містить 62 стор., 9 таблиць, 9 рисунків, а також додатки, які розміщені на 14 сторінках.

Рік захисту роботи – 2020 рік

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

_____ І. О. Школьник

“24” березня 2020 р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(Банківська справа)

студенту IV курсу, групи ФБС-61а

Коваленко Марині Сергіївні

1. Тема роботи: «Особливості сучасного стану банків» затверджена наказом по СумДУ № 0549-III від 30 квітня 2020 р.
2. Строк подання студентом закінченої роботи «03» червня 2020 року.
3. Мета кваліфікаційної роботи: проведення дослідження стану банків, та на цій основі виявлення особливостей, притаманних поточному стану.
4. Об'єкт дослідження: фінансовий стан та результатів діяльності банків України та АТ «МЕГАБАНК», зокрема.
5. Предмет дослідження: показники фінансового стану, результатів діяльності банків, ризику.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах банків та статистики НБУ.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

№ п/п	Назва розділу	Термін подання
1	Загальні тенденції розвитку банків України	22.05.2020
2	Аналітична оцінка стану та проблем розвитку банків України у 2019р.	22.05.2020

3	Особливості сучасного стану банків (на прикладі АТ "МЕГАБАНК")	29.05.2020
4	Проблеми розвитку банківської системи на найближчий рік	29.05.2020

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

У розділі 1 необхідно охарактеризувати сучасні тенденції розвитку банків, роль регулятора в їх діяльності.

У розділі 2 провести аналітичну оцінку стану та проблем розвитку банків України у 2019р.

У розділі 3 охарактеризуватися особливості сучасного стану банків (на прикладі АТ "МЕГАБАНК"), виявивши основні слабкі сторони та ризики в його діяльності.

У розділі 4 на основі аналізу досліджень з даної проблематики та власного аналізу охарактеризувати проблеми розвитку банківської системи на найближчий рік.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			

9. Дата видачі завдання: «24» березня 2020 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Л. Б. Рябушка

Завдання до виконання одержав _____ М.С. Коваленко

ЗМІСТ

Перелік скорочень, умовних познач, одиниць і термінів.....	7
Вступ.....	8
1 Загальні тенденції розвитку банків України	10
2. Аналітична оцінка стану та проблем розвитку банків України у 2019р.	16
3. Особливості сучасного стану банків (на прикладі АТ "МЕГАБАНК").....	25
4. Проблеми розвитку банківської системи на найближчий рік.....	33
Висновки.....	41
Список використаних джерел.....	44
Додаток А Показники банків України.....	49
Додаток Б Показники АТ "МЕГАБАНК".....	56

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАК, ОДИНИЦЬ І ТЕРМІНІВ

НБУ – Національний банк України

ПД – процентні доходи

ПВ – процентні витрати

ЧПД – чисті процентні доходи

ДБ – банки з державною часткою

ІБГ – банки іноземних банківських груп

ПБ – банки з приватним капіталом

ESM - European Stability Mechanism - Європейський механізм стабільності

EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT,
Європейський банк реконструкції та розвитку - ЄБРР

INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, Міжнародна фінансова
корпорація - МФК

.

ВСТУП

Банки є важливою складовою економіки. Результати їх діяльності впливають на інші сектори: сектор домогосподарств, корпоративний сектор та державний.

В свою чергу, фінансовий стан банків багато в чому залежить від фінансового стану їх позичальників, бо кредитна діяльність для банків є та має залишатися основною.

Вплив на фінансові результати банків мають також багато інших факторів, в тому числі використання новітніх фінансових технологій, загальний стан макроекономічної ситуації та захисту прав (як клієнтів, так і самих банків).

В процесі того, як банки залучають тимчасово вільні кошти юридичних і фізичних осіб, надають кредитні ресурси в користування, виконують багато інших операцій та послуг, вони отримують доходи та мають витрати.

Серед науковців, що займаються дослідженням проблем, пов'язаних з аналізом фінансового стану банків, етапами їх розвитку в Україні, на особливу увагу заслуговують праці наступних авторів: І.Лютий, П.Матвієнко, О. Вовчак, Б. Луців, О. Дзюблюк. та ін. В. Рашкован, Д. Покідін, Т. Касаткіна, А. Плахота.

Однак, незважаючи на вагомі результати наукових досліджень, нинішній надзвичайний стан як економіки, так і банківської системи в цілому, ставить абсолютно нові питання щодо життєздатності банків, що і обумовило актуальність обраної теми.

Аналіз діяльності банку є основою ефективного управління ним, вихідною базою прийняття управлінських рішень. За допомогою такого аналізу розробляють стратегію і тактику розвитку банку, обґрунтовують плани й управлінські рішення, здійснюють контроль за їх виконанням, виявляють резерви підвищення ефективності проведення активних і пасивних операцій, оцінюють результати діяльності банку, його окремих підрозділів.

Метою даної роботи є проведення дослідження стану банків, та на цій основі

виявлення особливостей, притаманних поточному стану.

Для досягнення цієї мети були вирішені наступні задачі:

– дослідження теоретичних та практичних підходів до аналізу фінансового стану банків;

– проведення аналізу фінансового стану банків України на основі їх звітності з метою виявлення сильних та слабких сторін у розвитку, що може дати можливість належного управління ризиками, що вони на себе приймають;

– аналіз фінансового стану та загальної діяльності АТ «МЕГАБАНК» з метою визначення основних проблемних місць;

- виявлення перспективних проблем в розвитку банків України на етапі лок-ауту внаслідок поширення коронавірусної хвороби.

Об'єктом дослідження виступає фінансовий стан та результатів діяльності банків України та АТ «МЕГАБАНК», зокрема.

Предметом дослідження виступають показники фінансового стану, результатів діяльності банків, ризики.

Інформаційною базою виступали наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, матеріали наукових видань, нормативно – правові акти, постанови Національного банку, офіційні матеріали Національного банку України, інформація з баз даних статистики про діяльність банків.

Для досягнення мети та вирішення основних задач були використані різноманітні методи дослідження: огляд літератури, узагальнення, порівняння та систематизація, методи індукції та дедукції, методи аналізу та синтезу, графічний, коефіцієнтний та табличний види аналізу.

1 Загальні тенденції розвитку банків України

Банки, як ключові посередники в українській банкоцентричній фінансовій системі нашої країни, на даний момент в своєму розвитку пройшли кілька етапів. Є досить багато дослідників щодо періодизації розвитку банків України, серед яких: І.Лютий [14], П.Матвієнко [15], О. Вовчак [1, 2], Б. Луців [3], О. Дзюблюк [4]. Схематично бачення періодів розвитку банків цими акторами представлено на рис.1.1.

Водночас, кожен етап розвитку безпосередньо відбивається на фінансовому стані банків, переліку їх ключових операцій, типах найбільш важливих клієнтів, що фактично і описує результат реалізації певної стратегії. Вивченням динаміки зміни стратегічних пріоритетів розвитку українських банків почали займатися не так давно: В. Рашкован, Д. Покідін [29], Т. Касаткіна, А. Плахота [12]. І зазначені автори проводили свої розрахунки, базуючись на останніх на момент проведення їх досліджень даних (2016 та 2017рр.). Але таких матеріалів, де б був представлений сучасний погляд на стан бізнес-моделей банків (2019р.), а, тим паче, погляд у минуле (щоб зрозуміти всю палітру бізнес-моделей) – немає.

Задача нашої роботи буде як раз полягати в тому, щоб зрозуміти, чим характеризується сучасний стан банків, якими є їх основні продукти та клієнти, якими каналами переважно відбувається продаж і, головне, – якими є перспективи прибутку та «виживання» банків, що особливо актуально звучить в умовах повної трансформації (а іноді призупинки) діяльності в часи пандемії та карантину, що її супроводжує.

Ще до стрімкого поширення вірусу Нацбанком були прийняті стратегічні плани розвитку банківського сектору, що передбачали навіть розширення мандату самого регулятора: отримання повноважень для захисту прав споживачів фінансових послуг і підвищення фінансової грамотності населення, а також регулювання та нагляду за значною частиною небанківських фінансових установ (внаслідок спліту з 01.07.2020).

О. Дзюблук	І. Лютий	Б. Луців	О. Вовчак	П.Матвієнко
<p>I етап (1987-1989) початок реорганізації монобанківської системи адміністративно-командного типу</p> <p>II етап (1990-1991) останній період функціонування банків України в умовах колишнього СРСР</p> <p>III етап (1992-1994) екстенсивний розвиток системи</p> <p>IV етап (1995-2000) відносна стабілізація загального числа зареєстрованих банків</p>	<p>I етап (1991-1992) процес перереєстрації та реорганізації існуючих банків інститутів</p> <p>II етап (1992-1993) виникнення банків «нової хвилі»</p> <p>III етап (1994-1996) якісне зростання та оздоровлення банківської системи</p> <p>IV етап (1996-1998) стабілізація та впровадження національної грошової одиниці</p>	<p>I етап (1991-1993) етап активного становлення та розвитку банківської системи</p> <p>II етап (1993-1998) етап стагнації та зростання банківської кризи</p>	<p>I етап (1988-1990) Реєстрування банків у Москві</p> <p>II етап (1991-1992) Відбувається перереєстрація банківських установ в Україні</p> <p>III етап (1992-1993) Створення банків «нової хвилі», масове утворення кишенькових банків</p> <p>IV етап (1994-1996) Призупинення інфляційних процесів</p> <p>V етап (1996-1997) Реєструються представництва іноземних банків та банки за участю іноземного капіталу</p> <p>VI етап (з 1998 рр.) Реформування бухгалтерського обліку і звітності</p>	<p>I етап (1991-1992) Становлення банківської системи України.</p> <p>II етап (1992-1999) Екстенсивний етап розвитку банківської системи</p> <p>III етап (2000-2006) Етап стабілізації і початку економічного піднесення в країні</p>

Рисунок 1.1 - Періодизація розвитку банків України [1, 2, 3, 4, 14, 15]

Серед завдань, що ставить на 2020р. регулятор-Нацбанк перед собою (див.рис.1.2), виділимо ті, що пов'язані із відновленням кредитування та дотриманням стабільності, прозорості та ефективності банківської системи.

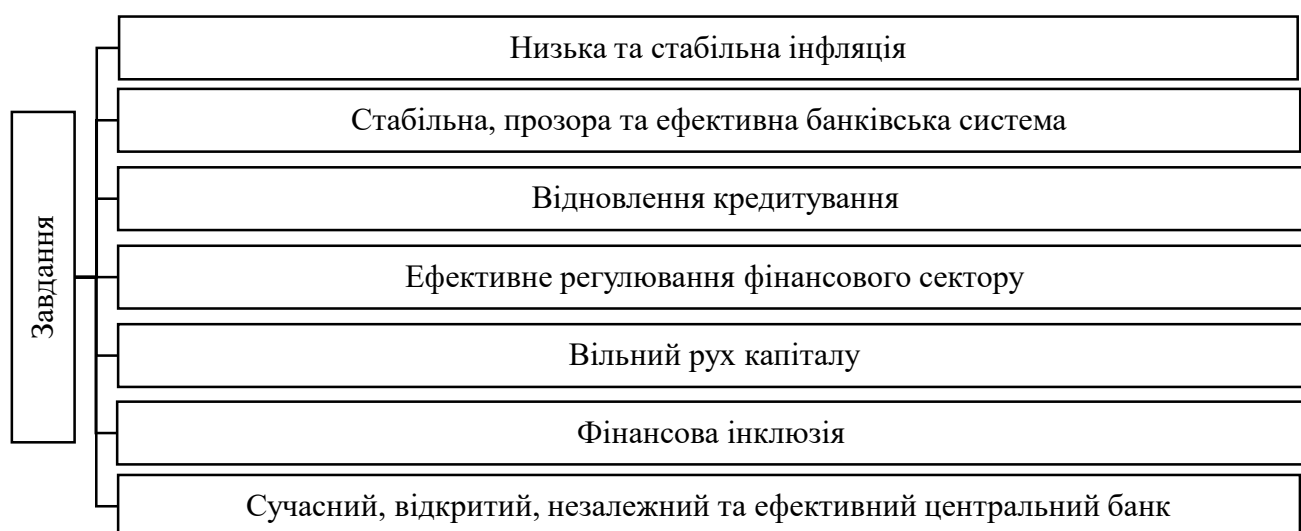

Рисунок 1.2 - Завдання НБУ на 2020р. (згідно Стратегії НБУ [33])

Але відновлення кредитування можливе в умовах критичного стану економіки (яка до того ж тривалий період перебувала на карантині) тільки за умов підтримки державою. В перші ж дні карантину (в березні) банкам було запропоновано оголосити кредитні канікули за наявності заяви від позичальника. Фактично це є відстрочка у часі платежів за кредитом (однак: зобов'язання не припиняються, незважаючи на те, що пандемія є типовим випадком форс-мажорних обставин, які були визнані як обставини непереборної сили Торгово-промисловою палатою України). Представники середнього, малого та мікробізнесу могли скористатися цим у випадку, якщо мають фінансові труднощі з-за обмежень діяльності внаслідок карантинних заходів та які у зв'язку з цим не можуть вчасно, за графіком обслуговувати наявні кредити.

Тобто дії щодо покращення доступу банків до держреєстрів, щодо змін законів задля розвитку вторинного ринку поганих кредитів (NPL) та ін. не матимуть хоч якось суттєвого впливу на відновлення кредитування за надзвичайної ситуації. Отже, нагальним становиться питання розробки абсолютно нової стратегії розвитку (в порівнянні з наявною [33] - рис.1.3), зважаючи на події останнього кварталу.

Станом на останні дні травня 2020р. уряд оприлюднив свої пропозиції, що коротко полягають у наступному: використання 64,7 млрд гривень Фонду боротьби з коронавірусом для повноцінного функціонування держави протягом

адаптивного карантину, в тому числі заходи з підтримки малого та середнього бізнесу та агро-промислового комплексу, які мають переважно кредитну природу (рис.1.4).

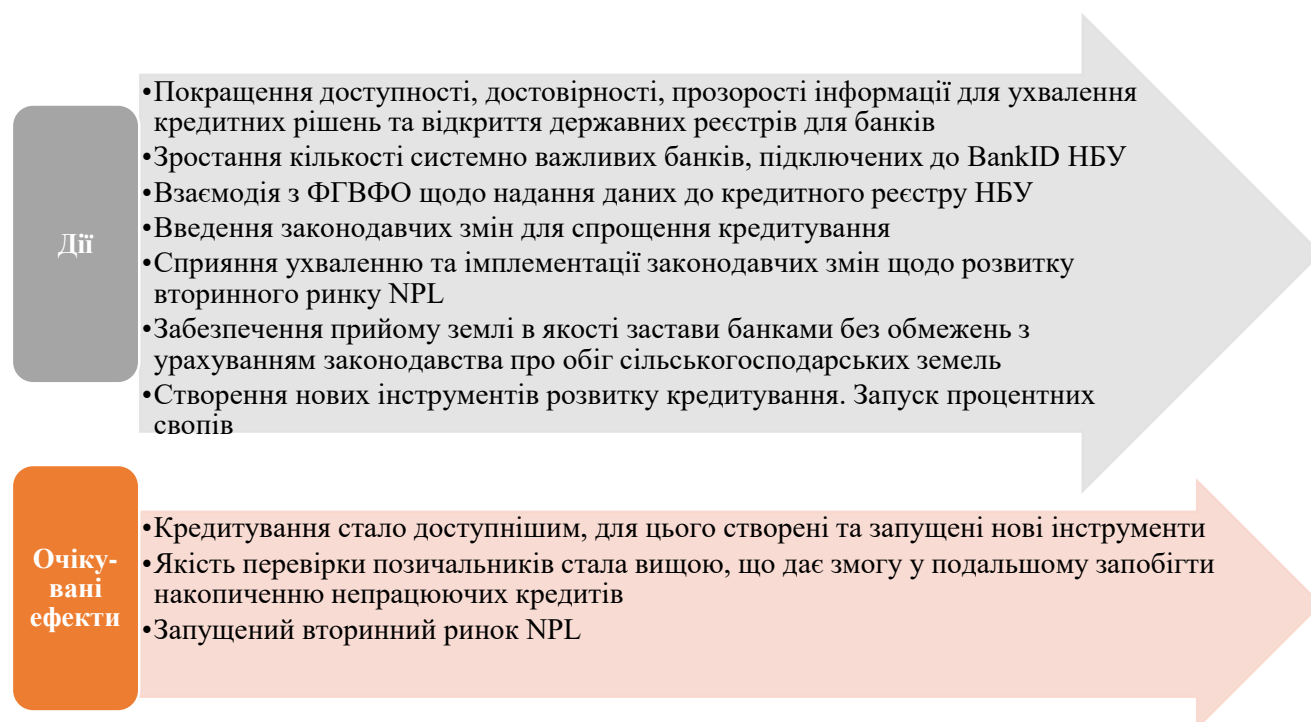

Рисунок 1.3 - Стратегія дій та очікувані ефекти з відновлення кредитування (згідно Стратегії НБУ [33])

Для розширення можливостей банків кредитувати Нацбанк розпочав активне рефінансування банків вже у травні 2020р. (див. табл.А.1).

Для розвитку малого і середнього бізнесу:

- 4 млрд. грн. (на відшкодування % за кредитами мікро- і малого бізнесу, а також кредитні канікули за програмою "5-7-9%");
- 24 млрд. грн. на покриття застави за кредит державними інвестиційними гарантіями;
- 1,6 млрд гривень на підтримку креативних індустрій.

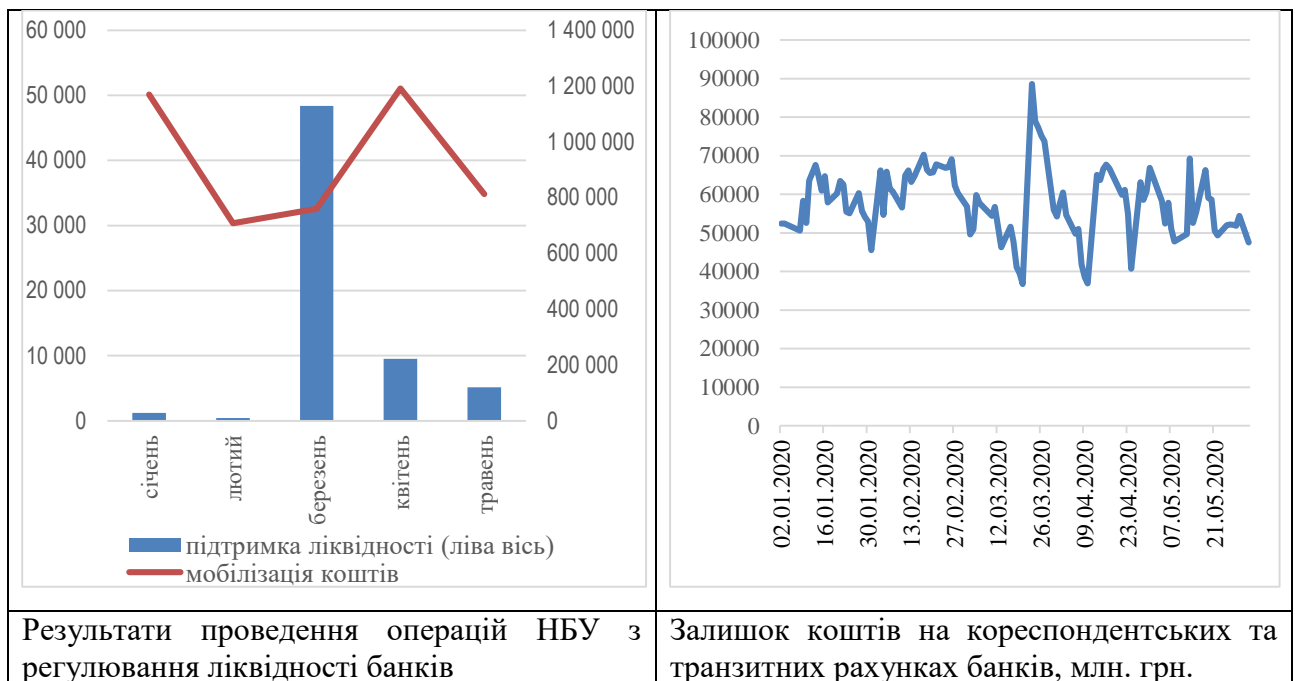
Аграрно-промисловий комплекс:

- запровадження довгострокових державних субсидій на термін від 3 до 5 років;
- стимулювання розвитку переробки.

Рисунок 1.4 - Фрагмент заходів в процесі адаптивного карантину (із Стратегії уряду України)

Так, 30.04.2020 9 банків отримали 6,9 млрд грн рефінансування на термін до 85 днів під 8% річних, з яких 6 млрд. грн. – Укрексімбанк ("Укравтодору" для першого траншу фінансування на оновлення доріг при загальній сумі - 19,3 млрд грн.). Потім 22.05.20 НБУ надав рефінансування 6 банкам на суму 1,46 млрд грн. Але в порівнянні з показниками березня – це 9,4 рази менше (рис.1.5).

Також не вражає масштабами і загальний обсяг підтримки ліквідності (два канали: через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт) та шляхом проведення тендеру з підтримання ліквідності банків) в цілому за перші 5 міс. 2020р. – 64,7 млрд.грн. Для довідки: 2019р. – 102,0 млрд.грн., 2018р. – 181,2 млрд.грн. (табл.1.1).

Результати проведення операцій НБУ з регулювання ліквідності банків

Залишок коштів на кореспондентських та транзитних рахунках банків, млн. грн.

Рисунок 1.5 – Основні показники ліквідності банків та її підтримки з боку НБУ за 5 міс. 2020р.

На рис.1.5 помітно, що обсяги операцій з мобілізації коштів банків явно переважають над підтримкою (в 72 рази за 5 міс.2020р.). Обсяги мобілізації є набагато більш значними в порівнянні з попередніми роками. Так, обороти складають: за 5 міс.2020р. – 4641 млрд.грн., 2019р. - 5074 млрд.грн., 2018 р. - 2899 млрд.грн.(табл.1.1). При цьому суттєвого падіння коштів на коррахунках банків в порівнянні з початком 2020р. немає: станом на 01.06.20 залишки складають 47,5 млрд.грн.

Таблиця 1.1 – Обсяги наданих та залучених коштів, млн.грн.

Дата	обсяг наданих коштів з підтримання ліквідності банків			обсяг залучених коштів / мобілізація коштів банків шляхом розміщення депозитних сертифікатів		
	загальний обсяг наданих коштів	через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт)	шляхом проведення тендеру з підтримання ліквідності банків	загальний обсяг залучених коштів	через постійно діючу лінію проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів овернайт	шляхом проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів
2018	181 172,8	144 604,3	36 568,5	2 898 928	1 909 713	989 215
2019	102 037,5	39 274,8	62 731,1	5 074 362	3 861 581	1 212 781
5 міс. 2020	64 701,7	32 271,6	32 430,1	4 641 050	2 716 353	1 924 697

Немає і банків, які б станом на 01.06.2020 не виконували б нормативи ліквідності (за даними наглядової статистики НБУ).

Аналіз показників з табл.А.1 дає можливість побачити, що НБУ, після довгої перерви, запровадив у період карантину нові інструменти, у тому числі – довгострокове рефінансування на строк від 1 до 5 років. Також розширено перелік прийнятної застави (для отримання рефінансування).

Отже, станом на 01.06.2020 не спостерігається ні більш-менш значимої підтримки економіки через механізм надання рефінансування/стабілізаційних кредитів банкам, ні особливих проблем з ліквідністю самих банків.

2. Аналітична оцінка стану та проблем розвитку банків України у 2019р.

У 2019р. в банківській системі відбулося багато кардинальних змін, на чолі яких, безумовно, був Нацбанк. Схематично їх можна представити на рис.2.1:

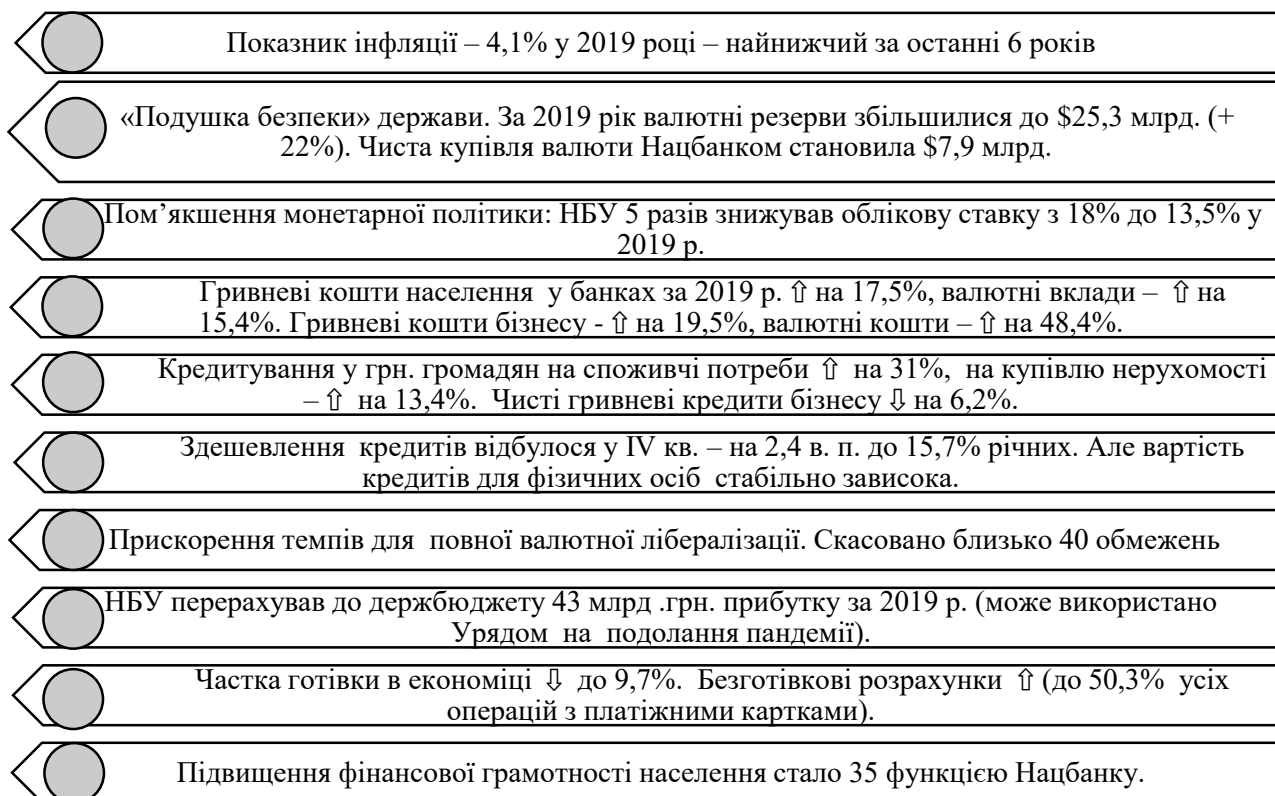

Рисунок 2.1 – Останні зміни фінансової системи (за даними Річного звіту НБУ за 2019р.) [31]

Але переліченими на рис.2.1 змінами за 2019р. не обмежуються процеси, що проходили в НБУ у 2019р. Саме в минулому році НБУ отримав нові повноваження: захист прав споживачів фінансових послуг та регулювання роботи небанківських фінустанов. Це має впливати і на розвиток банківського сектору, оскільки більш освічені споживачі активніше користуються фінансовими послугами, а зміни в діяльності небанківського фінансового сектору будуть впливати на конкурентне середовище (а значить, і на пропозицію, спектр продуктів, ціни на них).

Прибуток є основним критерієм для зовнішніх користувачів інформації щодо результатів діяльності підприємства, банку. За результатами 2019р.

збитковими стали 6 банків ("ПРАВЕКС БАНК", "Місто Банк", "КОМІНВЕСТБАНК", "СКАЙ БАНК", "УБРР", "АЛЬПАРІ БАНК"). Їх сукупний збиток склав 190 млн.грн. проти прибутку 59823 млн. грн. для 69 прибуткових банків. Для порівняння: збитковими у 2014 – 2019р. була явно більша кількість банків (табл.2.1):

Таблиця 2.1 – Збитки збиткових та прибутки прибуткових банків України у 2014-2019рр. (розраховано автором за даними наглядової статистики НБУ)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Збитки збиткових банків, млрд. грн.	-56,847	-82,863	-170,967	-43,803	-18,327	-0,190
Кількість збиткових банків	52	45	36	21	15	6
Прибутки прибуткових банків, млрд. грн.	4,371	4,928	10,824	15,700	35,407	59,823
Кількість прибуткових банків	106	68	64	63	63	69
Результат по системі, млрд. грн.	-52,476	-77,935	-160,143	-28,103	17,080	59,633
Кількість банків	158	113	100	84	78	75

Оскільки розмір прибутку залежить від співвідношення доходу/витрати, то і проаналізуємо ці показники.

Спочатку розглянемо ситуацію з доходами. Традиційно основною складовою доходів є процентні доходи. Є тільки один банк, де процентні витрати (ПВ) перебільшили процентні доходи (ПД) - "Місто Банк" (ПД/ПВ = 0,8) . Крім нього, найнижче співвідношення ПД та ПВ – у збиткових "КОМІНВЕСТБАНК" (ПД/ПВ = 1,6) та "СКАЙ БАНК" (ПД/ПВ = 1,2). Тобто фактично у 3 з 6 збиткових банків причиною їх результатів є незбалансоване співвідношення ПД/ПВ. Загалом, перевищення ПД над ПВ для банків з державною часткою – 1,7 разів,

іноземних банківських груп – 3,0 рази, з приватним капіталом – 2,3 рази. На рівні 1,2-1,4 ПД/ПВ для державних: "Ощадбанк", "Укресімбанк", "УКРГАЗБАНК".

Практично повністю формують доходи чистими процентними доходами: "Ідея Банк", "Місто Банк", "БАНК "ПОРТАЛ", "УБРР". Та і взагалі для більшості банків ЧПД фактично визначає результат. Але є 13 банків, для яких чисті комісійні доходи є більш важливими в порівнянні з процентними: це вже зазначені з збиткових ("КОМІНВЕСТБАНК", "СКАЙ БАНК", "Місто Банк") та ще 10 з групи банків з приватним капіталом (найбільший з них - "МЕГАБАНК").

Ще однією складовою доходів є торговельний результат. Від’ємний торговий результат отримали: державний "Ощадбанк" (основна причина - мінус 3649 млн.грн. результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями), "Промінвестбанк" іноземної банківської групи (мінус 141 млн.грн. - результат від переоцінки) та банки з приватним капіталом "МЕГАБАНК", "Місто Банк", "КОМІНВЕСТБАНК" (у них від’ємні результати від операцій з купівлі-продажу) та "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО" (мінус 236 млн.грн. - результат від переоцінки).

Складові «Інші операційні доходи» та «Інші доходи» сформували майже стільки ж або навіть більше доходів, ніж ЧПД, для наступних банків: "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО", АКБ "АРКАДА", "РВС БАНК", "БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ", "СКАЙ БАНК", "МЕГАБАНК".

Найбільш значимими складовими укрупненої статті «Інші операційні доходи» є: Дохід від продажу кредитів, Дохід від вибуття основних засобів та інвестиційної нерухомості. Тобто фактично отримання доходів за цими напрямками не можна вважати складовою стабільної роботи з отримання прибутку. Це, скоріш, випадковий результат. То для зазначених банків протягом поточного року за умов неотримання доходів за статтями «Інші операційні доходи» та «Інші доходи» може реалізуватися ситуація із збитками.

Перейдемо до характеристики витрат. Ще пару років тому відрахування до резервів майже повністю визначали фінансовий результат (збиток) більшості банків і були дуже значними. У 2019р. розформовували резерви аж 28 банків (з наявних 75). Найбільше – "Ощадбанк" та "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК" (кожен

приблизно по 120 млн.грн. при загальній сумі розформованих резервів на 589 млн.грн.).

Нові сформовані резерви склали 12,435 млрд.грн. (в тому числі по 4,5-4,8 млрд.грн. – по банках іноземних банківських груп та банках з державною часткою). Тільки "Укрексімбанк" та "УКРГАЗБАНК" разом сформували 4,6 млрд.грн. резервів і іноземні "АЛЬФА-БАНК" та "СБЕРБАНК" – на 2,9 млрд.грн., що складає 2/3 всіх резервів по системі.

Другою важливою складовою витрат є «Адміністративні та інші операційні витрати». Для 34 банків (це майже половина) вони перевищили $\frac{3}{4}$ доходів (!), а для 9 – навіть всю суму доходів (це, окрім іноземного "ПРАВЕКС БАНК", ще 8 банків – з українським капіталом: всі 6 збиткових, "АРКАДА", "БАНК АВАНГАРД", "БАНК ТРАСТ-КАПІТАЛ" та "ЮНЕКС БАНК").

Узагальнивши ці та інші результати нашого аналізу, отримаємо ситуацію з основними причинами проблем по всіх наявних банках. Так, в таблиці А.2 інформацію згруповано по причинах збитковості/слабких місцях (при отриманні фінансових результатів).

Охарактеризуємо тільки окремі з них. Так, для всіх банків з державною часткою (крім «Розрахункового центру», що має обмежену ліцензію) характерна наявність значних непокритих збитків минулих років, повна орієнтація в кредитуванні на корпоративного клієнта (в більшості – з державного сектора), значна (більше 25% активів) частка цінних паперів, що рефінансуються НБУ. У випадку з АТ "Укрексімбанк" це ще і 40% зобов'язань – залежність від інших залучених коштів (міжнародних організацій) та субборгу. Тобто все це є типовою поведінкою зомбі-банків. Продовжується тенденція до зменшення кредитування державними банками. Так, для АТ "Укрексімбанк", АБ "УКРГАЗБАНК" та АТ "ОЩАДБАНК" зменшення протягом 2019р. становило 19,0 млрд.грн., 6,4 млрд.грн. та 2,3 млрд.грн. відповідно (табл.2.2). Причина – погашення кредитів дочірніх компаній міжнародних груп та державних монополій. Тільки АТ КБ "ПРИВАТБАНК" вдалося наростити кредитування на 9,0 млрд.грн. за 2019р.

Таблиця 2.2 – Динаміка кредитів в банках з державною часткою, млрд.грн.

	01.01.2018		01.01.2019		01.01.2020		01.05.2020	
	Нетто-кредити	Брутто-кредити	Нетто-кредити	Брутто-кредити	Нетто-кредити	Брутто-кредити	Нетто-кредити	Брутто-кредити
АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	38,5	263,6	52,0	293,9	61,0	297,6	59,7	304,5
АТ "ОЩАДБАНК"	74,5	128,1	67,5	131,2	65,2	122,6	68,2	133,1
АТ "Укрексімбанк"	67,6	115,9	72,5	137,3	53,5	109,6	54,2	114,8
АБ "УКРГАЗБАНК"	33,6	42,8	45,2	53,6	38,8	46,2	37,1	44,5
ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР"	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом	214,3	550,5	237,3	615,9	218,5	576,1	219,2	597,0

Незважаючи на досить стрімке падіння кредитування, державним банкам вдалося наростити чисті активи протягом 2019р. на 10,8% (на 81 млрд.грн. до суми у 825 млрд.грн.), загальні – на 5% (табл.2.3). Це було пов'язано із рекордним надходженням коштів на рахунки суб'єктів господарювання у грудні (+ 70,7 млрд грн), насамперед «Нафтогазу». Тобто фактично надзвичайні (не пов'язані із стабільною операційною діяльністю) доходи «Нафтогазу», такі як відшкодування по суду від російського «Газпрому» \$2,9 млрд., були розміщені у вигляді коштів на рахунках держбанків. І якби не ці кошти, державні банки не показали би розвитку.

Таблиця 2.3 – Динаміка активів банків з державною часткою, млрд.грн.

		АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	АТ "ОЩАДБАНК"	АТ "Укрексімбанк"	АБ "УКРГАЗБАНК"	ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР"	Усього по банках з державною часткою
Чисті активи, усього	01.01.2018	259	234	171	69	0	733
	01.01.2019	282	218	162	82	0	745
	01.01.2020	314	250	141	119	0	825
	01.05.2020	335	239	150	140	0	864
Усього резервів	01.01.2018	-226	-62	-54	-11	0	-353
	01.01.2019	-243	-73	-70	-10	0	-396
	01.01.2020	-238	-64	-62	-8	0	-372
	01.05.2020	-246	-72	-66	-8	0	-392

Продовження табл.2.3

		АТ КБ "ПРИВАТ- БАНК"	АТ "ОЩАД- БАНК"	АТ "Укресім- банк"	АБ "УКРГАЗ- БАНК"	ПАТ "РОЗРАХУН- КОВИЙ ЦЕНТР"	Усього по банках з державною часткою
Загальні активи, усього	01.01.2018	485	296	224	80	0	1 086
	01.01.2019	525	291	232	92	0	1 141
	01.01.2020	552	314	203	128	0	1 197
	01.05.2020	581	310	216	149	0	1 256
<i>Довідково: ОВДП</i>	01.01.2018	143	96	66	20	0	325
	01.01.2019	169	97	55	19	0	339
	01.01.2020	140	83	42	20	0	285
	01.05.2020	153	73	41	33	0	301

Банки наступної групи – іноземних банківських груп – в кількості 20 - разом мають непокритих збитків минулих років на суму 97 млрд.грн., але майже вся ця сума забезпечується тільки кількома банками і переважно російського капіталу (48,5 млрд.грн. ПАТ «Промінвестбанк», 24,3 - АТ «АЛЬФА-БАНК», 17,0 – АТ «СБЕРБАНК» та 3,9 – АТ «ПРАВЕКС БАНК»). Серед банків даної групи у останньому звітному, 2019, році збитковим був тільки один – АТ «ПРАВЕКС БАНК». Всі інші – прибуткові із річним показником ROA від 2 до 8%. Чисті активи за 2019р. зросли по групі на 7,5%, резерви – в більшості розформовані, а нові – створені для портфелів активів кращої якості. А от ОВДП в активах стало на 72% більше (з 18,3 млрд.грн. до 31,4). Кредити зменшувалися, і за рахунок кредитів юр.осіб, що частково погашалися, а частково- списувалися. Загалом, зростання чистих активів по банках цієї групи склало у 2019р.

І остання група – банків з приватним капіталом. Тут зростання чистих активів у 2019р. склало 12,3 млрд.грн. (+11,3%), в тому числі значно підвищилася ліквідність за рахунок статей «Готівкові кошти» - на 2,4 млрд.грн. Зросли вкладення в цінні папери, що рефінансуються НБУ, в тому числі: ті, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід – на 5,8 млрд.грн., а які обліковуються за амортизованою собівартістю – на 6,2 млрд.грн. Нетто- кредити зросли за 2019 рік на 9,3 млрд.грн. (по групах державних та іноземних банків було зменшення). При чому виключно – за рахунок зростання кредитування фіз.осіб (корпоративне кредитування зменшувалося і по цій групі,

як і по інших двох). Збільшилася стаття «Основні засоби» на 2,4 млрд.грн., що насамперед, може пояснюватися тим, що банки набули право на заставу за поганими кредитами. Також на 1,8 млрд.грн. зросли «Інші фінансові активи», що може бути пояснено збільшенням сум нарахованих, але не сплачених доходів за кредитами. Однак, залишки за коштами в інших банках зменшилися на 4,6 млрд.грн. Серед 50 банків з приватним капіталом у 2019р. виявилось тільки 5 збиткових (з найгіршим показником ROA мінус 7,6% у АТ "АЛЬПАРИ БАНК").

Динаміка сумарних активів та ключових змін складових активів банків по групах представлена у табл.2.4 та .2.5. Логічно, що державні банки, що мають частку у 55% активів, повністю визначають зміни в складових активів. І відсутність розвитку в цій групі фактично стримує і всю банківську систему.

Таблиця 2.4 – Динаміка активів банків по групах, млрд.грн.

		Сума				Зміна по відношенню до попереднього періоду			
		банки з державною часткою	іноземних банківських груп	банки з приватним капіталом	Всього	банки з державною часткою	іноземних банківських груп	банки з приватним капіталом	Всього
01.01.2018	Чисті активи, усього	...	...	...	1 347,9	...	...	...	...
01.01.2019		744,8	413,4	201,6	1 359,7	...	...	...	11,8
01.01.2020		825,5	444,7	224,3	1 494,5	80,7	31,3	22,7	134,8
01.05.2020		864,1	456,2	236,6	1 556,8	38,6	11,5	12,3	62,3
01.01.2018	Усього резервів	...	...	...	-519,8	...	...	...	...
01.01.2019		-396,1	-130,5	-24,3	-550,9	...	...	...	-31,1
01.01.2020		-371,8	-94,2	-22,2	-488,2	24,3	36,3	2,1	62,7
01.05.2020		-392,2	-104,6	-24,4	-521,2	-20,4	-10,4	-2,2	-33
01.01.2018	Загальні активи, усього	...	...	...	1 867,7	...	...	...	...
01.01.2019		1 140,9	543,9	225,8	1 910,6	...	...	...	42,9
01.01.2020		1 197,2	538,9	246,5	1 982,6	56,30	-5,00	20,70	72,00
01.05.2020		1 256,3	560,7	261,0	2 078,0	59,10	21,80	14,50	95,40
01.01.2018	Довідково: ОВДП	...	...	...	362,9	...	...	...	...
01.01.2019		338,8	18,3	19,8	376,8	...	...	...	13,9
01.01.2020		285,4	31,4	17,5	334,3	-53,4	13,1	-2,3	-42,5
01.05.2020		301,1	28,3	22,2	351,5	15,7	-3,1	4,7	17,2

Таблиця 2.5 – Динаміка змін складових активів банків по групах, млрд.грн.

Період		ДБ	ІБГ	ПБ	Σ		ДБ	ІБГ	ПБ	Σ		ДБ	ІБГ	ПБ	Σ
01.01.2019-01.01.2018	Чисті активи, усього	...	...	...	11,8	Готівкові кошти	...	...	...	2,7	Кошти в інших банках	...	...	...	-4,1
01.01.2020-01.01.2019		80,7	31,4	22,7	134,8		5,8	1,8	2,4	9,9		49,3	-10,4	-4,6	34,2
01.05.2020-01.01.2020		36,8	11,4	12,3	62,4		1,7	1,4	0,7	3,8		15,2	34,1	10,9	60,1
01.01.2019-01.01.2018	Усього резервів	...	...	...	-31,1	Кошти в НБУ	...	...	...	-1,9	Кредити та заборгованість клієнтів	...	...	...	27,4
01.01.2020-01.01.2019		24,3	36,4	2,1	62,7		35,0	3,9	1,7	40,6		-18,8	-16,7	9,3	-26,2
01.05.2020-01.01.2020		-20,5	-10,4	-2,2	-33,0		-5,5	-2,7	-1,7	-16,3		0,7	0,0	5,8	6,5
01.01.2019-01.01.2018	Загальні активи, усього	...	...	...	43,0	Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, що рефінансуються НБУ	...	...	...	117,4	Основні засоби та нематеріальні активи	...	...	...	1,6
01.01.2020-01.01.2019		56,3	-5,0	20,7	72,0		-4,6	-3,2	-1,7	-9,5		3,7	3,1	2,4	9,2
01.05.2020-01.01.2020		59,1	21,8	14,5	95,4		22,4	-1,3	-0,2	20,9		0,2	-0,1	0,0	0,1
01.01.2019-01.01.2018	Довідково: ОВДП	...	...	...	13,9	Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, що рефінансуються НБУ	...	...	...	-41,1	Інші фінансові активи	...	...	...	1,7
01.01.2020-01.01.2019		-53,4	13,2	-2,3	-42,5		-40,5	1,9	5,8	-32,8		3,4	5,1	1,8	10,3
01.05.2020-01.01.2020		15,7	-3,2	4,7	17,2		40,9	-2,5	-2,8	35,7		-5,4	-8,3	-1,5	-15,2
01.01.2019-01.01.2018	Резерви під знецінення кредитів юр.осіб	...	...	...	-26,4	Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю, що рефінансуються НБУ	...	...	...	-26,6	Інші активи	...	...	...	-8,5
01.01.2020-01.01.2019		16,9	20,2	3,3	40,4		40,8	45,9	6,2	92,9		-2,1	-1,7	0,0	-3,8
01.05.2020-01.01.2020		-17,6	-7,5	-1,6	-28,6		-23,0	-11,8	-2,2	-37,1		0,7	0,6	0,3	1,6

Примітка.

ДБ - банки з державною часткою; ІБГ - іноземних банківських груп; ПБ - банки з приватним капіталом, Σ - Всього по системі.

Частка непрацюючих кредитів є найбільшою також у групі державних банків (переважно за рахунок АТ КБ "ПРИВАТ-БАНК") і станом на кінець 2019 року була 48.4%. Серед усіх банківських систем світу це найбільший показник.

Також викликає занепокоєння модель пасивного отримання доходів від операцій з цінними паперами, що рефінансуються НБУ. За таких умов банки фактично перестають виконувати свою основну функцію – кредитувати економіку. І така модель тільки набувала ще більшої популярності у 2019р. Наприклад, продовжували зростати вкладення у депозитні сертифікати НБУ - до 152,2 млрд. грн. станом на кінець 2019р. (за один тільки грудень +75 млрд.грн.).

У фондуванні банки у 2019р. збільшили валютні кошти нефінансових корпорацій (на 48,4%), що повністю відбулося за фактом отримання НАК «Нафтогаз» \$2,9 млрд. в якості рішення Стокгольмського арбітражу.

Продовжувала скорочуватись кількість відділень, переважно за рахунок державних банків. Чисельність банківських працівників протягом 2019р. майже не змінилася – на рівні 133 тис. осіб.

Незважаючи на певне зменшення облікової ставки НБУ протягом 2019р. (з 18% до 13,5%), спред між ставками за новими кредитами і депозитами дуже значний: 3,5% - нефінансових корпорацій, 23,5% - для домогосподарств. Це не може не справляти свій негативний вплив на активність кредитування.

Отже, у 2019р. банки України фактично скоротили кредитування (особливо помітно – для корпоративного сектору), широко використовують модель отримання пасивних доходів від володіння цінними паперами, що рефінансуються НБУ. Якість кредитів продовжує залишатися найгіршою в світі. Революційного розвитку цифрових технологій в банках не відбувається.

3. Особливості сучасного стану банків (на прикладі АТ "МЕГАБАНК")

Пандемія COVID-19 внесла корективи в діяльність всіх підприємств та домогосподарств. У зв'язку із введенням карантину (який відповідно до епідеміологічної ситуації в будь-який момент може послаблюватися чи навпаки – становитися більш жорстким) маємо ситуацію, коли забороняється/суттєво обмежується робота відділень задля обслуговування клієнтів. За таких умов банки все активніше почали розглядати використання новітніх фінансових технологій.

Явно попереду інших в цьому напрямі стоїть «monobank». Незважаючи на назву, він не є самостійним банком, а роздрібним продуктом АТ «Універсал Банк», у рамках якого є безкоштовні грошові перекази, зручна оплата комунальних платежів, випускаються кредитні картки, можна розмістити депозити та отримати кешбек та інші послуги. Monobank працює тільки на мобільних пристроях. Проект був створений колишніми топ-менеджерами Приватбанку, які були звільнені за умовами націоналізації в кінці грудня 2016р.: Олександр Дубілет, Олег Гороховський, Михайло Рогальський, ін. Також співзасновником став син О.Дубілета – Дмитро. За рік інвестиція у \$2 млн. окупилася, і у додатка нині 2.115.000 клієнтів. Стрімко зростає кредитний портфель. Для оцінки кредитних ризиків команда Fintech Vand використовує нейронні мережі (з метою розпізнавання зображень, для аналізу діалогів); градієнтний бустінг (для визначення кредитних ризиків через прогноз на основі попередніх прикладів); алгоритм "випадковий ліс", Байєсову оптимізацію, квантильну регресію (для визначення платоспроможності клієнта); графова аналітика (для визначення зв'язків між клієнтами), ін.

Успіх monobank надихнув АТ "МЕГАБАНК" на створення власного додатку todobank (замість Megabank Online).

Взагалі, АТ «МЕГАБАНК» досить стрімко розвивається останніми роками. Проведемо аналіз сучасного стану даного банку.

Ключовим власниками банку є Суботін В.Г. (60,9%) та його дружина (10,2%). Ще акціонерами є ЄБРР (15 %) та МФК (6%). Структура власності не змінюється вже багато років.

Суботін В.Г. - національний публічний діяч. Окрім того, що він є власником банку, з квітня 2007 р. і донині являється генеральним директором ВАТ «Турбоатом» - турбінобудівного підприємства, що є за своїм профілем одним з найбільших у світі.

На ВАТ «Турбоатом» організований повний цикл виробництва (від проектування до фірмового обслуговування парових турбін для атомних, теплових та гідроелектростанцій, а також газових турбін для теплових електростанцій. Так, наприклад, покупцем продукції ПАТ «Турбоатом» є ВП «Рівненська АЕС» ДП «НАЕК «Енергоатом», яка 15.05.2020 уклала угоду про закупівлю запасних частин до турбін на 57 млн грн. у системі «Прозорро». З-за відсутності аналогів на ринку закупівля можлива тільки у даного підприємства, і пройшла вона за переговорною процедурою.

$\frac{3}{4}$ акцій підприємства належать державі (управляється Фондом державного майна України), 14% - компаніям К.Григоришина, невеличкий пакет - АТ «МЕГАБАНК». Власник «МЕГАБАНКу» та директор «Турбоатом» - Суботін В.Г. – має зв'язки із І. Райніним, колишнім Головою АПУ при Президенті Порошенко П.О.

Банк заснований у 1990 р., головний офіс - у Харкові. Нині частка в активах банківської системи – 0,6%. Банк має 13 місце у рейтингу надійності банківських депозитів, 5 років поспіль є прибутковим, входить у топ-20 найбільш стійких банків за версією ділового порталу "Мінфін".

Станом на 01.06.2020 на сайті банку немає річної фінансової звітності з-за обмежень, введених на період карантину. Але щомісячні та щоквартальні показники банк розміщує акуратно у розділі «Звітність».

Отже, станом на 01.01.2020 чисті активи банку складають 9,36 млрд.грн., загальні – 10,06. Роком раніше це відповідно було 9,66 та 10,50. Тобто відбулося зменшення на 3,1% та 4,2%.

В додатку Б представлені показники діяльності банку за 2019р. та 5 місяців 2020р. Основними причинами зменшення активів стали: погашення цінних паперів, що рефінансуються НБУ, на суму 80 млн.грн. (в табл.Б.1 помітно, що попередньо була перекласифікація їх між портфелями таких, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до таких які обліковуються за амортизованою собівартістю).

Також майже на 320 млн.грн. зменшилися залишки на рахунку в НБУ. Кредити юридичних осіб продовжили тенденцію до зменшення (майже на 600 млн.грн.). Аналогічна ситуація – із коштами в інших банках (- 300 млн.грн.). Зростали залишки за статтями «Готівкові кошти», «Кредити фізичних осіб», «Інвестиційна нерухомість», «Основні засоби».

Збільшення залишків по укрупнених статтях «Інші фінансові активи» та «Інші активи» навряд чи можна назвати позитивним, оскільки зростання обумовлюється нарахованими, але не сплаченими доходами за кредитами, що надані суб'єктам господарювання, фізичним особам (наприклад, залишки по рахунках 2208, 2068, ін.). Це помітно за рухом коштів в щомісячних оборотно-сальдових балансах. Особливо стрімко наростають такі тенденції протягом карантину.

В зобов'язаннях також є тенденція зменшення (див.табл.Б.1). Особливо стрімко падають залишки по статті «Кошти клієтів». За останні 1 р. 4 міс. - на 1,14 млрд.грн. Переважно – це кошти корпоративних клієнтів на вимогу. Підтримки з боку НБУ банк не мав, боргові цінні папери не емітує. Але банк вдвічі наростив субординований борг (до 438 млн.грн.) та збільшив зобов'язання перед міжнародними фінансовими організаціями (в інвалюті).

Капітал банку протягом 2019р. зріс на 114 млн.грн., що відбулося майже виключно на рахунок докапіталізації на 83,7 млн.грн. Також за рахунок отриманого прибутку зменшилася сума непокритих збитків минулих років з 232

до 181 млн.грн. (на 51 млн.грн.). Довідково: прибуток після оподаткування за 2018р. став 104,8 млн.грн., за 2019р. – 28,1 млн.грн.

Однак, вже на 4 міс.2020р. сума непокритих збитків зросла з 181 до 328 млн.грн. (на 47 млн.), що і призвело до подальшого зменшення капіталу.

Чистий процентний дохід банку зменшився (разом із зменшенням кредитів) за 2019р. на 30% до 122 млн.грн., а чистий комісійний дохід не тільки суттєво зріс (за 2019р. на 27% до 288 млн.грн.), а ще й за обсягами є більшим за процентний. Адміністративні витрати зростають приблизно темпами, що відповідають інфляції і повністю визначають суму загальних витрат, оскільки резерви під заборгованість за наданими кредитами клієнтам розформувалися.

«Мегабанк» - серед банків, що виконують не всі нормативи НБУ. Так, у табл.3.1 зазначені саме ті, що не виконуються ним або де виконання є на межі встановленого значення, а повний перелік – див. табл.Б.5.

Таблиця 3.1 – Економічні нормативи АТ «МЕГАБАНК», що не виконуються

Назва		01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020
Н3 - норматив достатності основного капіталу, не менше 7 %	Н3		7,81	7,46
Н7 - норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, не більше 25 %	Н7	22,27	22,93	24,65
Н9 - норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами, не більше 25 %	Н9	244,90	92,30	63,95

Так, банк має норматив Н9 (так званого пов'язаного кредитування) на рівні 245-64%, що явно гірше встановлених 25%. Позитивним є тільки той факт, що банк працює над зменшенням Н9. А от нормативи Н3 та Н7, хоча і виконуються, але на межі 0,5% до значення невиконання, і при тому мають чітку тенденцію до погіршення.

Маючи досить розгалужену мережу (9-те місце із 166 відділеннями по Україні), банк не отримував жодного призового місця в ТОП за 2019р. рейтингу

«ТОП 50 ведущих банков Украины» [35]. Ні в номінації «Кредити малому та середньому бізнесу», ні «Обслуговування юридичних осіб», ні «Обслуговування фізичних осіб у відділенні», ні «Іпотечний кредит», ні «Зарплатні проекти», ні «Преміальний банкінг», ні «Овердрафти», в жодній. А оскільки запуск додатку todobank відбувся вже після складання останнього рейтингу, то навіть і немає розуміння, яке місце буде у даного банку в категоріях «Мобільний банкінг», «Інтернет-банкінг».

А от у рейтингу «Фінансовий оскар 2019» банк хоча і не отримав жодної номінації серед наступних: «Вибір бізнесу», «Опора МСБ», «Найпрофесійніший банк», «Партнер великого бізнесу», «Банк на кожен день» (платежі, перекази, виплата пенсій), «Вибір населення» (з позиції депозитів), «Драйвер виживання» (за позиції у споживчому кредитуванні), «Лідер карткового ринку», «Private Banking», але все ж зайняв III місце в номінації «Аграрний банк» (поряд з АТ "ОТП Банк", Piraeus Bank та Credit Agricole Bank, ПУМБ) та V місце із todobank у номінації «Банк у смартфоні» (monobank, УкрСиббанк, Альфа-банк, АТ КБ "ПриватБанк").

Але проблема із todobank нині полягає в тому, що засновник monobank О.Гороховський звинуватив «Мегабанк» в копіюванні свого додатку. Невідомо, чи буде захищати свої авторські права команда О.Гороховського, але юридичний ризик не можна вважати відсутнім.

Зараз АТ «МЕГАБАНК» пояснює, що можливості у додатків todobank та monobank є різними. Так, у додатку «Мегабанку» є можливість додавати інші картки клієнта, і ними через додаток можна сплачувати всі послуги (чого немає в monobank). Більш того, додаток можна використовувати навіть якщо немає банківської карти. Тоді створюється електронний гаманець, який поповнюється через платіжні терміналі банку, а платежі будуть без комісії.

Останніми днями банк перейшов на власний процесінг, що дозволить реалізувати валютний обмін онлайн і мультивалютні картки, віртуальні картки, Google Pay і Apple Pay, PIN-код в додатку і багато іншого. Необхідні процеси

відбулися вже з картами MasterCard та VISA від «Мегабанку», мережею банкоматів.

Банк за розміром активів займає 31-32 місце серед 75 банків, має співробітництво у сфері кредитування з Німецько-Українським фондом, є банком, який Міністерство фінансів обрало для виплат пенсій, зарплат працівникам бюджетних установ та соціальних виплат (таких всього 34 банки), але при цьому в середині 2019р. був віднесений до категорії проблемних з-за систематичних порушень законодавства, в тому числі в сфері фінансового моніторингу. В банківських колах тоді навіть говорили про можливу ліквідацію банку. Крім того, за результатами останнього стрес-тесту була встановлена потреба в капіталі у 1,6 млрд.грн. (на основі базового макроекономічного сценарію) та у 2,63 млрд.грн. (за несприятливим макросценарієм). Банком було проведено багато заходів, що призвели до зниження потреби в капіталі до 1,48 млрд. грн. (за базовим макросценарієм) і до 2,3 млрд грн. (за несприятливим макросценарієм).

Але зазначені сценарії передбачали показники ВВП (табл.3.2), що явно надто оптимістичні у порівнянні із сценарієм, що розвивається внаслідок «коронакризи». Зараз найбільші оптимісти прогнозують падіння ВВП України на 12% за рік (несприятливий сценарій передбачав тільки -3,7%).

Таблиця 3.2 – Характеристики базового та несприятливого макросценаріїв [30]

	Факт 2018р.	Базовий			Несприятливий		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
Реальний ВВП, %	3,4	2,5	2,9	3,7	-4,1	-3,7	1,0
Номінальний ВВП, %	19,1	11,6	9,4	9,4	17,6	13,3	11,4
Індекс споживчих цін, %	9,8	6,3	5,0	5,0	15,8	14,8	8,8
Зниження курсу гривни до долара США, %	2,2	7,5	3,3	1,0	23,2	11,1	4,1

Відповідно, і потреба в капіталі у банків за результатами стрес-тестування буде значно вища. І АТ «МЕГАБАНК» - не виключення. На 2020р. в банку знов передбачено проведення стрес-тестування [22].

Певні серйозні проблеми створила ситуація навколо штрафів банку за порушення вимог законодавства з протидії відмивання грошей та фінансування тероризму. Спочатку у лютому 2019р. НБУ наклав штраф 6,2 млн. грн. за відмивання грошей і переведення в готівку. Штраф як захід впливу був застосований на основі результатів перевірок регулятора, коли були виявлені факти зняття готівки в банку на 211,8 млн. грн. в 2017-2018 рр. групою фізичних осіб-клієнтів банку. На думку НБУ, характер операцій - конвертація безготівкових коштів в готівку. Вже в квітні було звільнено Голову правління (нині це Яценко О. О.) і члена правління, відповідального за фінмоніторинг. Також у липні 2019р. банк ліквідував свій Київський філіал, через який і велися зазначені операції. А далі – подав до суду на Нацбанк. І 29.01.2020 Верховний суд підтримав позицію НБУ щодо застосування штрафу у розмірі 300 тис.грн., але було визнано незаконним рішення про штраф на 5,9 млн.грн., що був раніше визнаний законним судами попередніх інстанцій.

Але вже у листопаді 2019р. банк був оштрафований на 200 тис.грн. Причина – незупинка фінансової операції, учасником якої є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції.

Такі факти дають підстави говорити про наявні суттєві недоліки у роботі системі фінансового моніторингу в банку, що, безумовно, справляє вплив на юридичний та репутаційний ризик банку. І навіть внаслідок подій весни-літа 2019р. був реалізований значний ризик ліквідності з-за виведення коштів вкладників з банку (на суму приблизно 0,5 млрд.грн.). Загалом, протягом 2019р. кошти клієнтів зменшилися з 7,40 до 6,77 млрд.грн., а згодом, протягом перших 4 місяців 2020р. продовжили зменшуватися до 6,26 млрд.грн.

Отже, аналізований АТ «МЕГАБАНК» має досить багато проблем в різних сферах: зменшення кредитування, відтік коштів клієнтів, недокапіталізація за

результатами стрес-тестування, значні юридичні ризики, невиконання нормативу пов'язаного кредитування, ін.

Серед можливих перспектив для розвитку є участь банку у реалізації державної програми підтримки аграріїв. Серед 23 відібраних банків для фінансово-кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників Мінекономіки зазначило і АТ «МЕГАБАНК». Механізм роботи програми: фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів.

4. Проблеми розвитку банківської системи на найближчий рік

На даний момент вся світова економіка (та українська, в тому числі) знаходиться в найглибшій за сторіччя кризі. «Коронакриза» - є зовсім нетиповою серед інших криз, в т.ч. внаслідок того, що вона не тільки є тотальною та ще й не супроводжується (поки що) банкрутством банків, депозитною панікою чи зняттям грошей населенням з рахунків. Саме у таких умовах банки повинні не знов вимагати їх рятувати (спільними зусиллями), а, навпаки, мають підтримати реальну економіку. На чолі цього процесу має стояти НБУ. Дії Нацбанку за період карантину (рис.4.1):

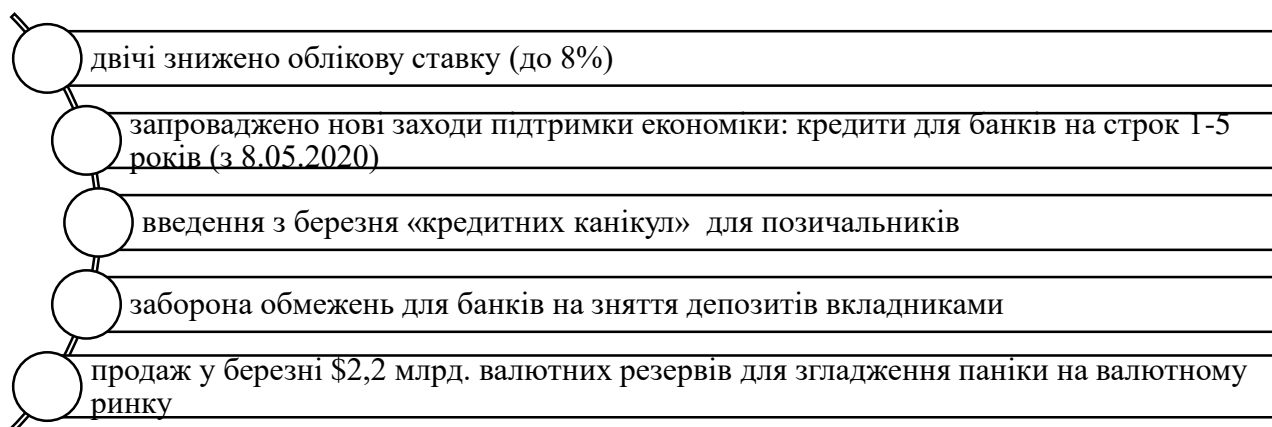

Рисунок 4.1 - Дії НБУ для подолання коронакризи станом на 01.06.2020

Економіки всіх країн світу зменшуються за обсягами в 2020р. Так, скорочення економіки ЄС за прогнозами складе 7,8%, а для Великобританії ще більше – 8,3%. Для України навіть найбільш оптимістичні прогнози – мінус 10% ВВП. І найбільше проблем відчує малий бізнес, де кількість безробітних зростає невпинно.

Оскільки рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я встановлено, що лок-аут в економіці бідних країн внаслідок карантинних заходів впливатиме на скорочення тривалості життя і погіршення стану здоров'я громадян, то для України найближчим часом карантинні заходи мають зніматися, щоб не продовжувати наносити майже не виправний удар.

А от в розвинених країнах ситуація, безумовно, є кращою. Їх уряди застосували масштабні заходи бюджетної підтримки (виплата «гелікоптерних грошей» громадянам), центробанки здійснили такі види активності, що характеризуються як «кількісне пом'якшення» (увімкнений «верстат» з друку грошей, викуповуються державні облігації, що вплине на темпи інфляції).

Більш того, 08.05.2020 Міністри фінансів єврозони домовилися про умови Pandemic Crisis Support instrument of the European Stability Mechanism [40]. Це європейський "інструмент підтримки" у боротьбі з пандемією в рамках Європейського механізму стабільності (ESM), який запрацює 01.06.2020. Кредитні лінії (через ESM, фонд порятунку єврозони) будуть сягати до 2% ВВП відповідної країни і надаватимуться до кінця 2022 р. з терміном погашення 10 років і низькою вартістю.

Для порівняння: проти \$800 млрд., виділених Німеччиною, \$380 млрд., виділених Великобританією, \$320 млрд., виділених Францією, \$45млрд., виділених Польщею, центральний бюджет України виділив 400 млн.грн. (та 1600 млн.грн. – місцеві), що разом еквівалентно \$0,075 млрд.

У планах витратити \$0,365 млрд. на всі заходи, разом із підтримкою пенсіонерів, тих, хто втратив роботу, та медичними витратами. На підтримку бізнесу (особливо мікро- та малого) кошти напряду не виділяються. Малий бізнес в Україні, що в основному, знаходиться в тіні, майже немає можливостей залучити кредитні ресурси. Допомога держави в цьому випадку може полягати у виплаті по безробіттю, наданні відстрочки на сплату єдиного соціального внеску (і тільки в постраждалих галузях), впровадженні інструменту виплат за частковою зайнятістю. Якими ж тоді можуть бути кроки НБУ? Результати вивчення цього узагальнені в табл.4.1:

Отже, роль НБУ у подоланні коронакризи є значно вужчою в порівнянні з розвинутими країнами з-за меншої залежності нашої економіки від кредитів і меншої спроможності їх абсорбувати.

Таблиця 4.1 – Наявні та можливі кроки НБУ для подолання коронакризи (в т.ч. спільно з іншими органами)

Наявні	Можливі
Рефінансування банків. Але: воно має факти використання його у схемах з фінансуванням державних банків	Отримання траншу від МВФ (немає ще з грудня 2019р.).
Компенсація відсоткової ставки для підприємств постраждалих галузей (був досвід: в Україні на початку 2000х рр. для сільськогосподарських підприємств)	Прийняття участі в обговоренні заходів з покриття дефіциту бюджету, який зростає (> 7,5% ВВП); потрібно переглянути межу дефіциту
	Сприяння збільшенню інвестицій разом з Мінекономіки (яке ініціює законопроект про створення спеціальної міжвідомчої комісії з прийняття рішень про дозвіл/недозвіл інвестицій у стратегічні галузі). Критика: досі інвестиції були у виключно невеликих сумах. Переломити ситуацію не вдасться
	Підвищення мотивації банків до кредитування малого та середнього бізнесу та домашніх господарств через кредитні продукти для фізичних осіб, які працюють «в білу»

На сьогодні Нацбанк вбачає своїм головним завданням втримати стабільність фінансового сектору та досягнення інфляційних цілей. Наміри зниження облікової ставки тільки декларуються. Сама ж ставка залишається на дуже високому рівні. Але саме вона є орієнтиром для інших ставок фінансового ринку (рис.4.2). А, наприклад, для агросектору, який дає до 40% валютної «виручки» країни, питання кредитування під низькі ставки є вкрай важливим. Кредити ж нині пропонуються для малих підприємств більшістю банків під 16-18%. Програма «5/7/9» щодо доступних кредитів фактично, зважаючи на її обсяги, залишається на папері.

Щодо кредитування позичальників- юридичних осіб, то проблема сьогодення полягає в тому, що підприємства самі не розуміють перспектив збуту їх продукції в умовах лок-ауту економіки та зважаючи на відкладений попит з-за очікувань нового карантину восени 2020р. Зрозуміло, що і банки не можуть за таких умов якісно оцінити майбутні кредитні ризики. Тому і виникає ситуація,

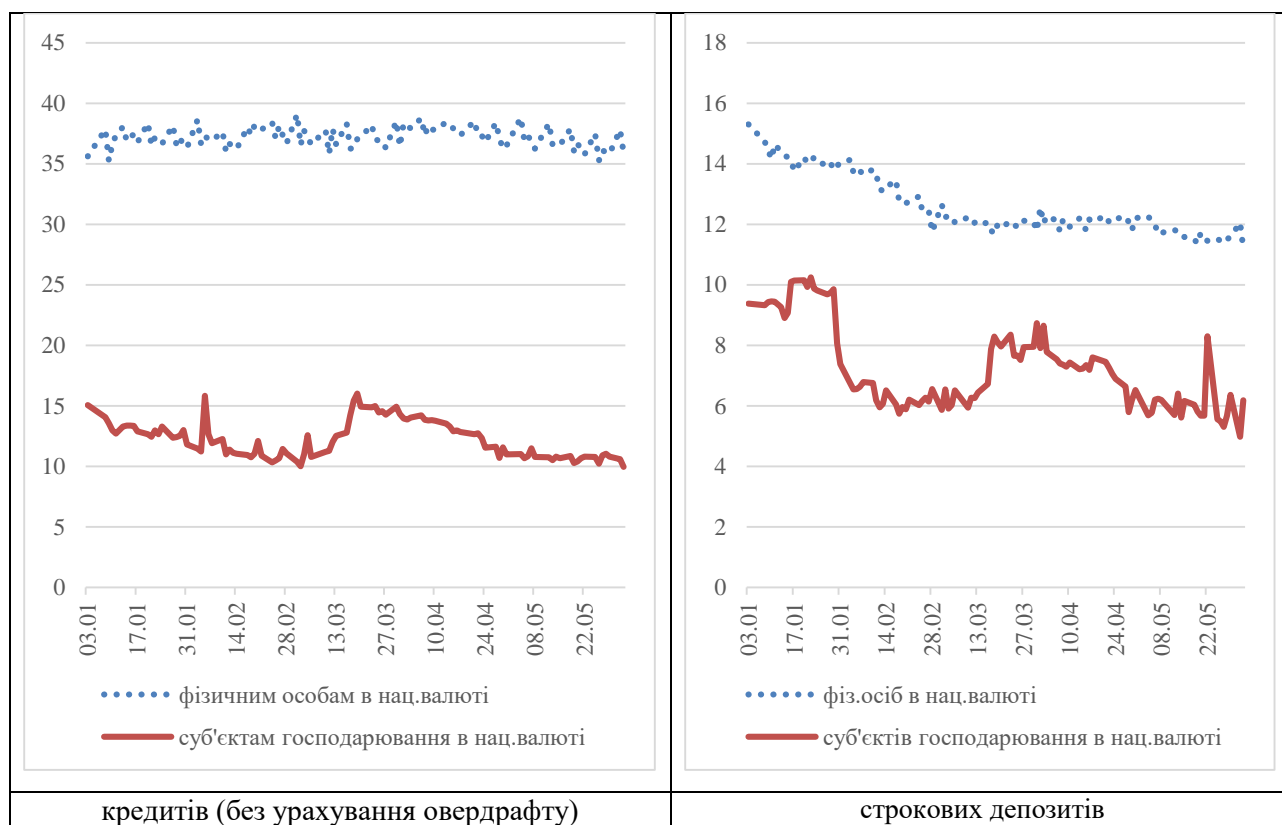
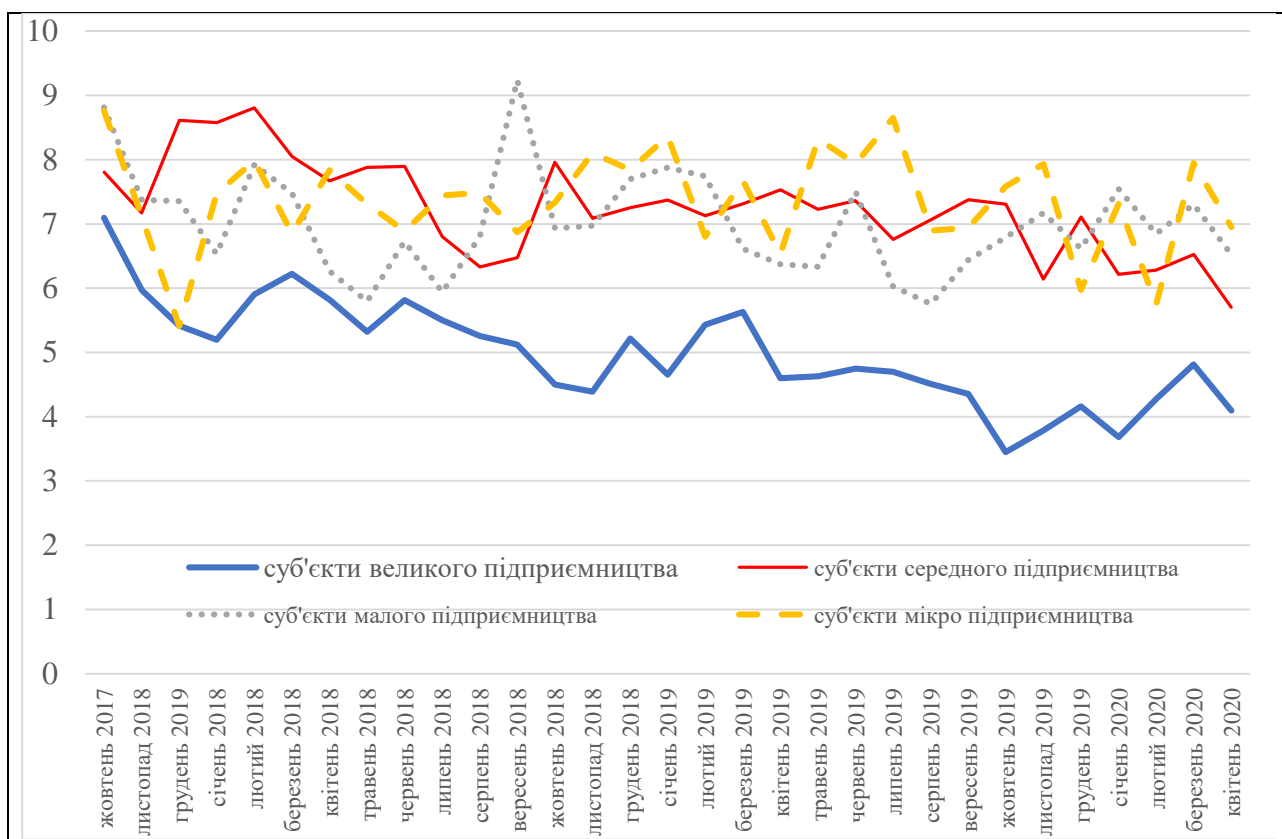

Рисунок 4.2 – Вартість кредитів та строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України за 5 міс. 2020р., у % річних (побудовано автором на основі даних [19])

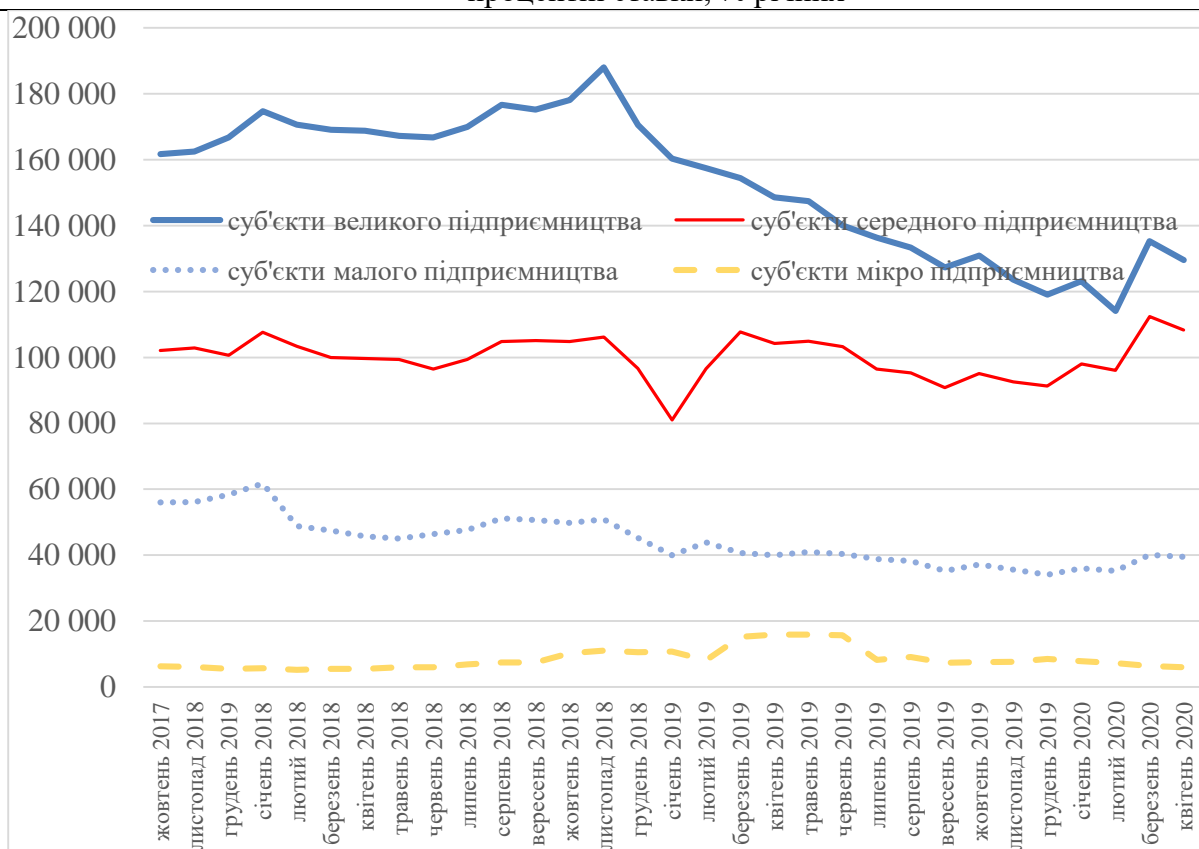
що нове кредитування фактично відсутнє з-за побоювань банків. Зважаючи на домовленість між великими банками про зниження ставок за депозитами в грудні-лютому, відбулося і супутнє зниження ставок за кредитами (але виключно для корпоративного кредитування, не для роздрібного!). А майже повна відсутність нового кредитування та зменшення спреду фактично ставлять велику проблему щодо перспектив рентабельності банківського сектору.

Більш того, недавня історія показала, що в ситуації стабільного курсу (і навіть укріплення гривні у 2019р.) та одночасного суттєвого зменшення ставок за валютним кредитуванням, зростання валютного портфеля не відбулося.

На рис.4.3 можна побачити помітне зменшення як процентних ставок, так і обсягів кредитування в іноземній валюті, що особливо суттєво для суб'єктів великого підприємництва.

процентні ставки, % річних

залишки коштів на кінець періоду, млн. грн.

Рисунок 4.3 – Залишки кредитів та процентні ставки банків за новими кредитами нефінансовим корпораціям за розміром суб'єкта господарювання в іновалюті (побудовано автором на основі даних [19])

Отже, навіть подальше зниження облікової ставки на відповідне зменшення кредитних процентних ставок не можуть викликати активізації кредитування. Це можливе тільки за набуття макроекономічної стабільності, що є малоймовірно в умовах карантинних заходів. Ще одна суттєва проблема, що не має нині вирішення, - низька прозорість фінансів підприємств. З-за різних причин (серед яких і «оптимізація» оподаткування, і ін.) підприємства мають звітність, що не відповідає реаліям їх діяльності або низької якості.

А найближчим часом у планах банків має бути наступне: затвердити та передати на розгляд НБУ програми роботи з NPL, завершити процес створення системи управління ризиками, зокрема затвердити декларації схильності до ризиків.

Погані кредити визначають поганий фінансовий стан банків: через формування значних резервів під знецінення, зростання загальної суми витрат, зменшення регулятивного капіталу, а далі – і невиконання економічних нормативів, які в більшості прив'язані до нього.

Отже, це фактично означає: погані кредити – поганий банк.

То питання роботи з наявними вже поганими кредитами та недопущення появи нових – є ключовим в діяльності банків.

Дослідження авторів Anil Ari, Sophia Chen, Lev Ratnovski [38] дає розуміння того, що рівень поганих кредитів, що досліджений на основі 88 банківських криз з 1990 року, в середньому досягає приблизно 20% від загальної суми кредитів, але розбіжність є великою: зокрема, у країнах, що розвиваються, кредитні неплатежі можуть перевищувати 50% загальної суми позик. Лише менше п'ятої частини банківських криз уникають високих рівнів NPL, що перевищують 7% від загальної суми позик.

Боротьба з NPL має вирішальне значення для економічного відновлення.

У порівнянні з кризою 2008 року, деякі фактори сприяють вирішенню кредитних неплатежів цього разу: банки мають більший капітал, перспективні стандарти бухгалтерського обліку МСФЗ 9 можуть допомогти визнанню NPL, також важливий той факт, що кризі COVID-19 не передував кредитний бум.

Однак інші фактори можуть зробити вирішення питання проблемних кредитів більш складним: державний борг значно більший, банки менш прибуткові, а баланси підприємств часто слабкі.

Внаслідок пандемії коронавірусу (COVID-19) економіка припинилася раптово. Це, ймовірно, призведе до високого рівня NPL - тобто кредитів, які перебувають у стані дефолту або близькі до нього. Високий рівень NPL є проблематичним, оскільки вони погіршують баланси банків, зменшують зростання кредитів та затримують економічне відновлення. І пандемія COVID-19 може спричинити повторне виникнення проблеми з кредитоспроможністю.

Передбачення майбутніх рівнів кредитних неплатежів є ключовим фактором для формування стратегій вирішення проблем. Привабливим є використання докризових рівнів кредитоспроможності для посилення таких прогнозів. Тим не менше, рівні докризового кредитування не є хорошим показником проблем після кризи, пов'язаних з кредитоспроможністю. Після кризи рівень кредитних неплатежів збільшується в середньому до трьох разів від їх докризових значень і в крайніх випадках - у десять разів.

Піки кредитних неплатежів вищі в країнах після кредитного буму, із нижчим ВВП на душу населення, з фіксованими курсами валют, з менш прибутковими банками та з більш крихкими балансами корпорацій. Розв'язання проблеми NPL затягується також у країнах з високим державним боргом.

Що ми можемо зробити для роздільної здатності NPL після COVID-19?

Деякі моменти сприяють вирішенню проблеми NPL. Наприклад, пандемія COVID-19 - це не криза, спричинена кредитним бумом. Якщо економічний спад виявиться тимчасовим, багато неплатоспроможних підприємств після закінчення COVID-19 можуть стосуватися життєздатних неліквідних фірм, а не нежиттєздатних фірм-зомбі. Європейські банки вступили в пандемію COVID-19 із середньовисокими коефіцієнтами капіталу порівняно з кризою 2008 року. Нещодавно запроваджені стандарти бухгалтерського обліку МСФЗ 9 можуть спричинити швидше розпізнавання NPL, а отже, і розв'язання, завдяки їх перспективному характеру (хоча занадто швидке визнання NPL може також

обмежувати банківське кредитування під час спаду).

Інші моменти вказують на проблеми, пов'язані з вирішенням проблем кредитування. У порівнянні з 2008 роком більшість європейських країн мають значно більший державний борг, менш прибуткові банки, а в багатьох випадках слабкіші результати корпоративного сектору - чинники, які історично ускладнювали вирішення проблем кредитування. Крім того, якщо економічне відновлення від пандемії буде повільним і затяжним, кредитні збитки від корпоративних дефолтів збільшаться і можуть переповнити банки, що ще більше ускладнить вирішення проблем кредитування.

Зважаючи на важливість скорочення кредитних неплатежів для економічного оздоровлення та багатьох історичних труднощів у здійсненні ефективних заходів, пов'язаних з кредитоспроможністю, розробка ефективної політики вирішення проблем кредитних ресурсів для світу після COVID-19 є ключовим перспективним питанням фінансової політики сьогодні для країн Європи, і України в тому числі.

Отже, в поточному році фінансовий стан банків з-за багатьох причин буде погіршуватися. Особливо проблемним моментом стане якість кредитів, що вплине на всі показники діяльності банку. Зважена та клопітка робота з непрацюючими кредитами має стати особливо важливою в кожному банку. І цей фактор буде навіть важливіше, ніж подальший розвиток дистанційних технологій (з використанням так званого Fintech).

ВИСНОВКИ

Банки, як ключові посередники в українській банкоцентричній фінансовій системі нашої країни, на даний момент в своєму розвитку пройшли кілька етапів. В роботі ми намагалися зрозуміти, чим характеризується сучасний стан банків, якими є їх основні продукти та клієнти, якими каналами переважно відбувається продаж і, головне, – якими є перспективи прибутку та «виживання» банків, що особливо актуально звучить в умовах повної трансформації (а іноді призупинки) діяльності в часи пандемії та карантину, що її супроводжує.

Певним стабілізатором нинішньої вкрай ситуації має виступати Нацбанк. Але станом на 01.06.2020 не спостерігається ні більш-менш значимої підтримки економіки через механізм надання рефінансування/стабілізаційних кредитів банкам, ні поки що особливих проблем з ліквідністю самих банків. Хоча певні зрушення з боку НБУ є: після довгої перерви, запровадив у період карантину нові інструменти, у тому числі – довгострокове рефінансування на строк від 1 до 5 років. Також розширено перелік прийнятної застави (для отримання рефінансу).

Далі на основі звітності банків, що публікується на сайті регулятора, ми провели аналіз та узагальнили його результати, розглянувши основні причини проблем по всіх 75 наявних банках. Для кращої візуалізації інформацію згруповано в таблиці по причинах збитковості/слабких місцях (при отриманні фінансових результатів).

Аналіз також показав, що у 2019р. банки України фактично скоротили кредитування (особливо помітно – для корпоративного сектору), широко використовують модель отримання пасивних доходів від володіння цінними паперами, що рефінансуються НБУ. Якість кредитів продовжує залишатися найгіршою в світі. Революційного розвитку цифрових технологій в банках не відбувається.

Також аналіз був проведений в розрізі трьох нині наявних груп банків: з державною часткою, іноземних банківських груп та з приватним капіталом.

Частка непрацюючих кредитів є найбільшою також у групі державних банків (переважно за рахунок АТ КБ "ПРИВАТ-БАНК") і станом на кінець 2019 року була 48.4%. Серед усіх банківських систем світу це найбільший показник.

Також викликає занепокоєння модель пасивного отримання доходів від операцій з цінними паперами, що рефінансуються НБУ. За таких умов банки фактично перестають виконувати свою основну функцію – кредитувати економіку. І дана модель тільки набувала ще більшої популярності у 2019р. Наприклад, продовжували зростати вкладення у депозитні сертифікати НБУ - до 152,2 млрд. грн. станом на кінець 2019р. (за один тільки грудень +75 млрд.грн.).

У фондуванні банки у 2019р. збільшили валютні кошти нефінансових корпорацій (на 48,4%), що повністю відбулося за фактом отримання НАК «Нафтогаз» \$2,9 млрд. в якості рішення Стокгольмського арбітражу.

Продовжувала скорочуватись кількість відділень, переважно за рахунок державних банків. Чисельність банківських працівників протягом 2019р. майже не змінилася – на рівні 133 тис. осіб.

В якості банку для детального аналізу був обраний АТ «МЕГАБАНК».

Банк має норматив Н9 (так званого пов'язаного кредитування) на рівні 245-64%, що явно гірше встановлених Нацбанком 25%. Позитивним є тільки той факт, що банк працює над зменшенням Н9. А от нормативи Н3 та Н7, хоча і виконуються, але на межі 0,5% до значення невиконання, і при тому мають чітку тенденцію до погіршення. За результатами проведеного у 2019р. стрес-тестування в банку є значна потреба в капіталі. На 2020р. в банку знов передбачено проведення стрес-тестування, яке, мабуть, покаже ще більшу потребу в капіталі, оскільки реальний макроекономічний сценарій 2020р. виявиться набагато гіршим за несприятливий за прогнозом НБУ.

В банку склалася тенденція зменшення активів, основними причинами якої стали: погашення цінних паперів, що рефінансуються НБУ, на суму 80 млн.грн. Також майже на 320 млн.грн. зменшилися залишки на рахунку в НБУ. Кредити юридичних осіб продовжили тенденцію до зменшення (майже на 600 млн.грн.). Аналогічна ситуація – із коштами в інших банках (- 300 млн.грн.).

Таким чином, дослідження ситуації в АТ «МЕГАБАНК» показало, що банк має досить багато проблем в різних сферах: зменшення кредитування, відтік коштів клієнтів, недокапіталізація за результатами стрес-тестування, значні юридичні ризики, невиконання нормативу пов'язаного кредитування, ін. Є значні проблеми з ефективністю системи фінансового моніторингу в банку.

Серед можливих перспектив для розвитку є участь банку у реалізації державної програми підтримки аграріїв. Механізм роботи програми: фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів.

Наприкінці роботи досліджувалося питання проблем в діяльності банків на найближчій рік у зв'язку із надзвичайною ситуацією. Найгостріше виглядає питання кредитування позичальників- юридичних осіб. Підприємства самі не розуміють перспектив збуту їх продукції в умовах лок-ауту економіки та зважаючи на відкладений попит з-за очікувань нового карантину восени 2020р. Зрозуміло, що і банки не можуть за таких умов якісно оцінити майбутні кредитні ризики. Тому і виникає ситуація, що нове кредитування фактично відсутнє з-за побоювань банків. Значить, майже повна відсутність нового кредитування та зменшення спреду фактично ставлять велику проблему щодо перспектив рентабельності банківського сектору.

Погані кредити визначають поганий фінансовий стан банків: через формування значних резервів під знецінення, зростання загальної суми витрат, зменшення регулятивного капіталу, а далі – і невиконання економічних нормативів, які в більшості прив'язані до нього. Це фактично означає: погані кредити – поганий банк. То питання роботи з наявними вже поганими кредитами та недопущення появи нових – є ключовим в діяльності банків.

Отже, в поточному році фінансовий стан банків з-за багатьох причин буде погіршуватися. Особливо проблемним моментом стане якість кредитів, що вплине на всі показники діяльності банку. Зважена та клопітка робота з непрацюючими кредитами має стати особливо важливою в кожному банку. І цей фактор буде навіть важливіше, ніж подальший розвиток дистанційних технологій (з використанням так званого Fintech).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Вовчак О. Банківська справа: Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2008. – 560 с.
- 2 Вовчак О. Причини та наслідки впливу світової фінансової кризи на розвиток банківської та реального секторів економіки України // Вісник НБУ. – 2009. – № 7. – С. 22-25.
- 3 Гроші, банки та кредит: у схемах у коментарях: навч. посібник / За ред. Б.Л. Луціва. – 3-тє вид., стереотипне. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 214с.
- 4 Давыденко, Е. Кредиты "душат" малый бизнес в Украине: эксперты дали подсказки власти и предпринимателям. Газета "Частный предприниматель", 18.04.2019. URL: <http://chp.com.ua/all-news/item/61200-kredity-dushat-malyj-biznes-v-ukraine-eksperty-dali-podskazki-vlasti-i-predprinimateliam>
- 5 Дзюблюк О.В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки. – К.: Поліграф книга, 2000. – 512с.
- 6 Ділові очікування підприємств України, I квартал 2020 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/dilovi-ochikuvannya-pidpriyemstv-i-kvartal-2020-roku>
- 7 Загородній А. Г. Словник банківських термінів. Банківська справа: термінологічний словник / А. Г. Загородній, О. М. Сліпушко, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. К. : Вид-во «Аконіт», 2000. 605 с.
- 8 Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.01.2001 р. №368. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
- 9 Інтернет-ресурс Європейського центрального банку. URL: <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>.
- 10 Інтернет-ресурс Базельського комітету з питань банківського нагляду URL: <https://www.bis.org/bcbs/>.
- 11 Інтернет-ресурс АТ «МЕГАБАНК». URL:

<https://www.megabank.ua/ua>.

12 Касаткіна Т., Плахота А. Аналіз бізнес-моделей банків у рамках Supervisory review and evaluation process (SREP). Семінар НБУ. Київ, 18 травня 2018р.

13 Лановська Г. І. Аналіз банківської діяльності: конспект лекцій для студентів за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання денної та заочної форм навчання / Г. І. Лановська. К.: НУХТ, 2011. – 236 с.

14 Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки. – К: Атака, 2000, с. 240.

15 Матвієнко П.В. Динаміка розвитку вітчизняної банківської системи // Економіка та держава. – 2007. – № 6.

16 Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Рішення Правління Національного банку України від 15.12.2017 № 803-рш. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17>.

17 Мочерний С. В. Економічна енциклопедія. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. 848 с.

18 НБУ зобов'яже банки покривати операційні збитки капіталом Finbalance, 18.12.2019. URL:<http://finbalance.com.ua/news/nbu-zobovyazhe-banki-pokrivati-operatsiyni-zbitki-kapitalom>

19 Офіційний Інтернет-ресурс Національного банку України URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.

20 Показники банківської системи України / Офіційне представництво Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=3479859.

21 Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 № 351. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

22 Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженим постановою Правління Національного банку

України від 22 грудня 2017 року № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#n12>.

23 Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп, затв. Постановою Правління НБУ від 18.07.2019 № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-19>.

24 Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 13.11.2018 № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0120500-18#n192>.

25 Про банки і банківську діяльність». Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

26 Про особливості здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2019 році, затв. Постановою Правління НБУ від 09 липня 2019 року № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0090500-19>.

27 Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру: Постанова Правління Національного банку України від 06.08.2014 №464. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0464500-14>.

28 Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків: Закон України від 16.11.2017 № 2210-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1985-19>.

29 Рашкован В., Поکیدін Д. Кластерний аналіз бізнес-моделей українських банків: застосування нейронних мереж Кохонена. *Вісник Національного банку України*. - 2016. - № 12. - С. 13-40.

30 Результати оцінки стійкості в розрізі банків у 2019 році. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-schodo-stres-testuvannya-bankiv-u-2019-rotsi>

31 Річний звіт Національного банку України за 2019 рік. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2019-rik>.

32 Роуз П. С. Банковский менеджмент: перевод с англ. 2-го изд. / П. С. Роуз. М.: Дело, 1997. 768 с.

33 Стратегія Національного банку України. Програма дій 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU_Programa_dij_2020.pdf?v=4

34 Стрес-тест: 18 банкам за кризовим сценарієм потрібна докапіталізація на 74 млрд. грн. Finbalance, 08.11.2019. URL: <http://finbalance.com.ua/news/stres-test-18-bankam-za-krizovim-stsenarim-potribna-dokapitalizatsiya-na-74-mlrd-hrn>

35 «ТОП 50 ведущих банков Украины». URL: <https://banksrating.com.ua/>

36Шпек Р. Як зробити кредити доступнішими: три рецепти. 07.10.2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/7/652240/>

37Як YouControl створив FinScore. Финансовый клуб. 01.11.2017. URL: <https://finclub.net/releases/yak-youcontrol-stvoriv-finscore.html>

38 Anil Ari, Sophia Chen, and Lev Ratnovski COVID-19 and non-performing loans: lessons from past crises. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-research/resbull/2020/html/ecb.rb200527~3fe177d27d.en.html>.

39 Consolidated banking data. ECB. URL: <http://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=9691144>.

40 Eurogroup agrees deal on emergency financial support . 08.05.2020. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/eurogroup/president/>

41 The Basel Process – overview. BCBS. URL: https://www.bis.org/about/basel_process.htm?m=1%7C392.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
ПОКАЗНИКИ БАНКІВ УКРАЇНИ

Таблиця А.1 - Результати проведення операцій Національного банку України з регулювання ліквідності банків у 2020р.

Дата	з підтримання ліквідності банків						з мобілізації коштів банків шляхом розміщення депозитних сертифікатів					
	загальний обсяг наданих коштів	через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт)		шляхом проведення тендеру з підтримання ліквідності банків			загальний обсяг залучених коштів	через постійно діючу лінію проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів овернайт		шляхом проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів		
		обсяг наданих коштів	середньозважена % ставка	обсяг наданих коштів	середньозважена % ставка	строк на який оголошено тендер		обсяг залучених коштів	процентна ставка	обсяг залучених коштів	середньозважена % ставка	строк
січень	1 221	900	14,3	321	12,7	14	1 169 224	900 608	11,4	268 616	13,5	14
лютий	418	200	13,0	218	11,0	14	708 575	370 823	9,0	337 752	11,0	14
березень	48 381,4	30 633,6	12,1	17 747,8	10,0	23,3	759 677	464 442	8,4	295 235	10,3	9,3
квітень	9 537,2	530,5	11,6	9 006,7	9,2	39,2	1 190 910	632 801	7,5	558 109	9,2	7
травень	5 144,1	7,5	10,0	5 136,6	8,0	429,8	812 664	347 679	6,0	464 985	8,0	7
Всього за 5 міс. 2020р.	64 701,7	32 271,6	х	32 430,1	х	х	4 641 050	2 716 353	х	1 924 697,0	х	х

Таблиця А.2 – Характеристика найбільш важливих негативних та позитивних характеристик в діяльності банків станом на 01.01.2020 (авторські розрахунки та аналіз)

№ з/п	NKB	Назви банків	Перелік найбільш значних характеристик (негативних та позитивних)
Банки з державною часткою			
1	46	АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	значні доходи від ОВДП (пасивні) за умов величезних сформованих резервів під кредитні ризики. «Інші адміністративні та операційні витрати» порівнянні із зарплатою, що є забагато. 170 млрд.грн.- непокриті збитки. Третина активів - цінні папери, що рефінансуються НБУ.
2	6	АТ "Ощадбанк"	надто великі адміністративні та операц. витрати (на утримання основних фондів - 2,5 млрд.грн. та інші - 1.5 млрд.грн.). Більше половини активів в інвалюті, аналогічно – і по зобов'язаннях. Є значні непокриті збитки. Частка ОВДП в активах -27%. Цінні папери, що рефінансуються НБУ, -35% в активах.
3	2	АТ "Укрексімбанк"	найбільші відрахування на резерви під заборгованість за наданими кредитами клієнтам серед усіх банків -3,42 млрд.грн. «Інші адміністративні та операційні витрати» порівнянні із зарплатою, що є забагато. 55% активів - в інвалюті, і 75% -по зобов'язаннях (один з найвищих показників по системі). Валютних активів менше валютних зобов'язань на 19,2%. Є значні непокриті збитки. На міжбанку – чистий кредитор. 40% зобов'язань – залежність від інших залучених коштів та субборгу.
4	274	АБ "УКРГАЗБАНК"	Є значні непокриті збитки. На міжбанку – чистий кредитор. Кошти юр. осіб в зобов'язаннях -69%. Більше половини активів в інвалюті, аналогічно – і по зобов'язаннях. Цінні папери, що рефінансуються НБУ, -23% в активах.
5	593	ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР"	банк є розрахунковим центром з обслуговування договорів на фінансових ринках — особливий інфраструктурний елемент фінансового ринку. України, створення якого передбачено нормами Закону України «Про депозитарну систему України». Діяльність відповідає обмеженій ліцензії
Банки іноземних банківських груп			
6	36	АТ "Райффайзен Банк Аваль"	Другий за розміром прибутку банк. 1,3 млрд.грн витрат на утримання осн.фондів та значні "інші адмін. та операц. витрати"
7	272	АТ "АЛЬФА-БАНК"	1,4 млрд.грн "інші адмін. та операц витрати". Що є одним з найбільших показників по системі. Другі за розміром відрахування у резерви - 1,63 млрд.грн.
8	299	АТ "СБЕРБАНК"	Треті за розміром відрахування у резерви - 1,28 млрд.грн.
9	136	АТ "УКРСИББАНК"	Четвертий за прибутком банк. В цілому явно слабких місць не спостерігається на даний момент

Продовження табл. А.2

№ з/п	NKB	Назви банків	Перелік найбільш значних характеристик (негативних та позитивних)
10	296	АТ "ОТП БАНК"	П'ятий за прибутком банк. В цілому явно слабких місць не спостерігається на даний момент
11	171	АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	11,6% - частка грошових еквівалентів в чистих активах (тобто занадто велика частка недоходних активів). Великий запас нерозподіленого прибутку та резервних фондів.
12	3	ПАТ "Промінвестбанк"	найвища серед усіх банків частка валютних кредитів в активах (нетто) - 44%. Серед зобов'язань - 91% в іноземній валюті. Замало (1,9% активів) грош. еквівалентів. 27% активів - в основних фондах та інвестиційній нерухомості. Значне навантаження непокритих збитків минулих років (48,5 млрд.грн.). Найгірший кредитний портфель за якістю (80% резервів).
13	297	АТ "СІТІБАНК"	2,2 млрд.грн. прибутку. Повна залежність від коштів юр. осіб в зобов'язаннях. Найменша (0.3%) серед всіх банків частка грошових еквівалентів в активах. 57% активів - цінні папери, що рефінансуються НБУ
14	298	АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	Значна залежність від зовнішньої підтримки - 23% зобов'язань інші, крім субборгу та боргових ЦП, залучення. 2,6%-грошові еквіваленти. Позитив: 1,6 млрд.грн. резервні фонди.
15	88	АТ "КРЕДОБАНК"	Явних слабких місць не спостерігається.
16	295	АТ "ІНГ Банк Україна"	Значна залежність від коштів юр. осіб в зобов'язаннях - 78%.
17	142	АТ "Ідея Банк"	Повна орієнтація на кредити фіз.осіб. Більше 2/3 зобов'язань - строкові депозити фіз.осіб, що є найбільш дорогим джерелом ресурсів. Позитив: банк має один з найвищих показників ROA
18	153	АТ "ПРАВЕКС БАНК"	Значний розрив між часткою валютних активів та валютних зобов'язань (їх 35%). Частка ОВДП в активах - 22%. Непокритих збитків 3,9 млрд.грн. Банк збитковий.
19	251	АТ "ПРЕУС БАНК МКБ"	2 млрд.грн. непокритих збитків. Більше 50% зобов'язань - валютні
20	325	АТ "БАНК ФОРВАРД"	Найбільша частка строкових депозитів фіз осіб в зобов'язаннях - 85%. Для невеликого банку непокриті збитки 0,8 млрд.грн.
21	407	АТ "Дойче Банк ДБУ"	Кредити/Депозити=3. Кошти юр. осіб в зобов'язаннях -98%. Цінні папери, що рефінансуються НБУ, - 60% в активах
22	455	АТ "СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК"	52% зобов'язань - валютні. Значна залежність від коштів юр. осіб - 79% в зобов'язаннях

№ з/п	НКВ	Назви банків	Перелік найбільш значних характеристик (негативних та позитивних)
23	331	АТ "КРЕДИТВЕСТ БАНК"	57% зобов'язань - валютні. 2% - частка грош. еквівал. в чистих активах. Інші (крім субборгу та боргових ЦП) залучені кошти - 27% зобов'язань.
24	329	АТ "КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК"	38% зобов'язань - валютні. Значна залежність від міжбанку в зобов'язаннях -30%. Кошти юр. осіб - 67% в зобов'язаннях. 22% - частка грош. еквівал в чистих активах
25	129	АТ "БТА БАНК"	38% зобов'язань - валютні. 32%- частка ОВДП в активах. 1,2 млрд.грн. - непокритий збиток. 23% - частка (Інвестиційна нерухомість+Основні засоби)/ Чисті активи
Банки з приватним капіталом			
26	115	АТ "ПУМБ"	Третій за прибутком банк. Явних слабких місць не спостерігається. Позитив: 3.6 млрд.грн. нерозподіленого прибутку.
27	106	Акціонерний банк "Південний"	11% - частка грош. еквівал. в чистих активах. 46% - частка валютних зобов'язань.
28	242	АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	1,2 млрд.грн "інші адмін. та операц. витрати", що є одним з найбільших показників по системі, особливо для невеликого банку
29	62	АТ "ТАСКОМБАНК"	46% зобов'язань - валютні. 67% - частка строкових депозитів (43%- фізичних осіб). 30% кредитів - валютні, що несе валютн. ризик
30	270	АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"	52% - кошти юр.осіб в зобов'язаннях. 2,3 млрд.грн. - непокриті збитки. 21% -(Інвестиційна нерухомість+Основні засоби)/ Чисті активи. 1.5 млрд.грн. - інвест. нерухомість
31	305	ПАТ "БАНК ВОСТОК"	44% зобов'язань - валютні. 58% - кошти юр.осіб в зобов'язаннях. 12,3% - частка грош.еквівалентів.
32	126	АТ "МЕГАБАНК"	3/4 активів - кредити. 39% кредитів- валютні.63% - частка строкових депозитів в зобов. Значний додатковий капітал.
33	96	АТ "А - БАНК"	Частка строкових депозитів фіз.осіб в зобов'язаннях -73%.
34	105	ПАТ "МТБ БАНК"	Явних слабких місць не спостерігається.
35	320	АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ"	32% кредитів- валютні. 80% - частка строкових депозитів в зобов'язаннях
36	101	АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"	46% зобов'язань - валютні. 52% -кошти юр.осіб в зобов'язаннях.

Продовження табл. А.2

№ з/п	NKB	Назви банків	Перелік найбільш значних характеристик (негативних та позитивних)
37	386	АТ "КБ "ГЛОБУС"	37% - цінні папери, що рефінансуються НБУ, в активах. 58% - кошти юр. осіб в зобов'язаннях.
38	389	АТ "МІБ"	33% кредитів- валютні. 50% зобов'язань - кошти юр.осіб. 23% - частка резервів в загальних активах як характеристика ризику (кредитного переважно)
39	29	АТ "БАНК АЛЪЯНС"	60% - кошти юр. осіб в зобов'язаннях (дешевий ресурс)
40	91	АТ АКБ "Львів"	50% - частка строкових депозитів в зобов'язаннях. 21% - частка субборгу, боргових ЦП та ін. залучення коштів в зобов'язаннях. 0,3 млрд.грн. непокритих збитків (це майже розмір статутного капіталу).
41	392	ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"	133% -кредити/депозити. 13% - частка грош. еквівал. в чистих активах. 55% - кошти юр. осіб в зобов'язаннях.
42	288	АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	Значна різниця між часткою валютних активів та валютних зобов'язань. 57% - кошти юр. осіб в зобов'язаннях. 22% -(Інвестиційна нерухомість+Основні засоби та нематеріальні активи)/ Чисті активи. Значний додатковий капітал.
45	191	АТ АКБ "АРКАДА"	Один з найбільших серед банків показник "Інвестиційна нерухомість+Основні засоби та нематеріальні активи)/ Чисті активи" -42%. Резерви переоцінки в 1,5 рази більше статутного капіталу. Значні "інші активи"- 27% в активах, що є наслідком значних сум за статтю "Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя"
46	286	АТ "АБ "РАДАБАНК"	58% зобов'язань - строкові депозити. Цінні папери, що рефінансуються НБУ, - 27% в активах. ROA =2,8%
47	326	АТ "АКБ "КОНКОРД"	І в кредитах, і в зобов'язаннях - повна орієнтація на юридичних осіб.
48	290	АТ "ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"	Частка кредитів в активах всього 23% (кредитів ФО майже немає). Частка коштів юр.осіб в зобов'язаннях -77%. Частка ЦП, що рефінансуються НБУ, в активах -57% (одна з найбільших). ROA = 4%
49	206	АТ "Місто Банк"	Кредити/Депозити=1.4. Валютних активів на 20% менше валютних зобов'язань. Частка строкових депозитів в зобов'язаннях -67%. Значна підтримка з боку НБУ (8% активів). На міжбанку - чистий позичальник. Грошових еквівалентів- 1% активів. 50% активів- інвестиційна нерухомість (переважно) та основні фонди. Непокриті збитки майже втричі більше стат. капіталу. Розформовано 87 млн.грн. резервів (при 606 млн.грн. непокритих збитках). Збитковий.

Продовження табл. А.2

№ з/п	НКВ	Назви банків	Перелік найбільш значних характеристик (негативних та позитивних)
50	694	АТ "КРИСТАЛБАНК"	Кредити/Депозити=1.13. Кошти юр. осіб в зобов'язаннях - 71%. Цінні папери, що рефінансуються НБУ, - 45% активів. Сформовано 44 млн.грн. резервів (по відношенню до витрат 19%). Фін.результат - мін.прибуток.
51	123	АТ "БАНК "ГРАНТ"	67% активів- кредити юр.осіб. Валютні активи переважають валютні зобов'язання на 13%. 52% зобов'язань- строкові депозити. ROA = 4,9%
52	240	АТ "КІБ"	58% активів- кредити юр.осіб. В зобов'язаннях переважають строкові депозити фіз.осіб (більше половини).10,3% - частка грош. еквівалентів в активах. ROA = 2%
53	774	АТ "РВС БАНК"	Кредити/депозити=1,1. Кошти юр.осіб з зобов'язаннях - 54%. Частка грош. еквівалентів - 17% активів. Інвестиційна нерухомість -46% активів. ROA -18%.
54	43	АТ "АЛЬТБАНК"	Частка кредитів в активах всього 20%. Кошти юр.осіб в зобов'язаннях -54%. Грош. еквівалентів - 2.2% активів. 63%- цінні папери, що рефінансуються НБУ, в активах. Прибуток - мін.
55	143	АТ "КОМІНВЕСТБАНК"	Валютні активи більше валютних зобов'язань на 14%. Інших активів -21%. Частка коштів юр.осіб в зобов'язаннях - 53%. Збитковий
56	241	АТ "АЙБОКС БАНК"	Частка грош.коштів та еквів. -22% активів. Інших фінансових зобов'язань - 31%. Прибуток-мін.
57	381	АТ "МОТОР-БАНК"	27% активів- валютні кредити. Валютні активи на 13% менше валютних зобов'язань. ROA 2.5%
58	377	АТ "УКРБУДІНВЕСТБАНК"	72% зобов'язань - кошти юр.осіб. Частка грош коштів та еквівалентів - 23% активів. Прибуток - мін.
59	387	АТ "АП БАНК"	Кредити юр.осіб - половина активів. 26% зобов'язань - субборг, ін. залучені кошти. ЦП, що рефінансуються НБУ, - 33% активів. Значно залежить від міжбанку в зобов'язаннях. ROA=2,3%
60	133	АТ "АСВІО БАНК"	67% зобов'язань - кошти юр.осіб. Прибуток -мін.
61	231	АТ "ЮНЕКС БАНК"	60% зобов'язань - кошти юр.осіб. На міжбанку-чистий кредитор. ЦП, що рефінансуються НБУ, - 43% активів. Є непокриті збитки. Прибуток-мін.
62	146	ПАТ "БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	Кредити/Депозити=1,28. Частка строкових депозитів в зобов'язаннях - 64%. Прибуток-мін.
63	553	АТ "БАНК АВАНГАРД"	Частка кредитів в активах - 10%.Кошти юр. осіб - 56% зобов'язань. На міжбанку - чистий позичальник. 42% зобов'язань -кредити на міжбанку. Частка грошових коштів та екв. -2.2% активів. ЦП, що рефінансуються НБУ, -76% активів.

Продовження табл. А.2

№ з/п	NKB	Назви банків	Перелік найбільш значних характеристик (негативних та позитивних)
64	394	АТ "БАНК 3/4"	Валютних активів на 10% менше вал.зобов'язань. ОВДП в активах- 43%. На міжбанку - чистий позичальник. 44% зобов'язань -кредити на міжбанку.
65	205	АТ "МетаБанк"	53% активів - кредити юр.осіб. Розформовано 10 млн.грн. резервів. ROA=5,8%
66	243	АТ "КБ "ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	Кредити юр.осіб в активах - 75%. В зобов'язаннях - 68% строкові депозити фіз.сіб. Є нерозподілені прибутки. ROA=3.1%
67	49	Полікомбанк	Валютні активи більше валютних зобов'язань на 14%. Частка грош.коштів - 10,3% активів. Значні відрахування до резервів -20% від суми витрат. 25% активів - інвестиційна нерухомість та основні засоби
68	395	АТ "ЄПБ"	75% активів- кредити юр.осіб. Валютних активів менше валютних зобов'язань на 22%. Строкових депозитів фіз.осіб -54% зобов'язань. Частка грош. коштів -1,4% активів. Значні сформовані резерви - 33% всіх витрат. ROA=10%
69	128	АТ "СКАЙ БАНК"	Частка грош. коштів -2,9% активів. Значні непокриті збитки минулих років. 25,5% активів - ЦП, що рефінансуються НБУ. 37% активів - інвестиційна нерухомість та основні засоби
70	95	АТ "ОКСІ БАНК"	Валютних активів менше валютних зобов'язань на 22%. 70% зобов'язань - строкові депозити (переважно, фіз.осіб). 30% активів - інвестиційна нерухомість та основні засоби
71	72	ПрАТ "БАНК ФАМІЛЬНИЙ"	Частка грош. коштів -1,5% активів. 69% активів - ЦП, що рефінансуються НБУ. 21% зобов'язань складають "Інші фінансові". Значний субборг - 27% зобов'язань. Ще 5% - залежність від міжбанківського кредитування.
73	311	АТ "БАНК ТРАСТ-КАПІТАЛ"	Валютних активів менше валютних зобов'язань на 22%. 32% активів - інвестиційна нерухомість та основні засоби. Розформовано 8 млн.грн резервів, прибуток -2,5 млн.грн.
74	313	АТ "Український банк реконструкції та розвитку"	Частка грош. коштів -1,2% активів. ЦП, що рефінансуються НБУ, - 70% активів. Є значні непокриті збитки. Субборг-77% зобов'язань. Інвестиційна нерухомість та основні засоби - 27% активів. Збитковий
75	512	АТ "АЛЬПАРІ БАНК"	Частка грош. коштів -1,1% активів. ЦП, що рефінансуються НБУ, - 56% активів. На міжбанку - чистий кредитор. Є непокриті збитки. 27% зобов'язань - інші зобов'язання. Збитковий

ДОДАТОК Б
ПОКАЗНИКИ АТ "МЕГАБАНК"

Таблиця Б.1 – Динаміка активів АТ "МЕГАБАНК"

	Тис.грн.			Питома вага, %			Темп приросту,%	
	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	за 2019р.	за 4 міс.2020р.
Грошові кошти та їх еквіваленти	561 517	292 603	309 581	5,81	3,13	3,46	-47,9	5,8
у тому числі готівкові кошти	186 471	240 813	259 702	1,93	2,57	2,90	29,1	7,8
у тому числі банківські метали	748	787	2 165	0,01	0,01	0,02	5,2	174,9
у тому числі кошти в НБУ	373 722	50 513	47 162	3,86	0,54	0,53	-86,5	-6,6
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	4 637	0	0,00	0,05	0,00	x	-100,0
Кошти в інших банках	501 536	229 661	182 390	5,19	2,45	2,04	-54,2	-20,6
резерви під знецінення коштів в інших банках	-504	-485	-476	-0,01	-0,01	-0,01	-3,9	-1,7
Кредити та заборгованість клієнтів	6 843 833	6 657 479	6 372 095	70,78	71,11	71,26	-2,7	-4,3
у тому числі кредити та заборгованість юридичних осіб	6 281 560	6 138 812	5 655 315	64,96	65,57	63,24	-2,3	-7,9
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб	-392 650	-224 947	-545 263	-4,06	-2,40	-6,10	-42,7	142,4
у тому числі кредити та заборгованість фізичних осіб	562 273	518 667	716 780	5,81	5,54	8,02	-7,8	38,2
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості фізичних осіб	-434 388	-449 120	-282 189	-4,49	-4,80	-3,16	3,4	-37,2

Продовження табл.Б.1

	Тис.грн.			Питома вага, %			Темп приросту,%	
	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	за 2019р.	за 4 міс.2020р.
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	81 178	24 974	578	0,84	0,27	0,01	-69,2	-97,7
у т.ч. що рефінансуються НБУ	47 581	24 704	265	0,49	0,26	0,00	-48,1	-98,9
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	0	80 101	0	0,00	0,86	0,00	x	-100,0
у т.ч. що рефінансуються НБУ	0	80 101	0	0,00	0,86	0,00	x	-100,0
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Інвестиційна нерухомість	914 289	1 086 221	1 116 014	9,46	11,60	12,48	18,8	2,7
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	4 785	4 785	4 785	0,05	0,05	0,05	0,0	0,0
Відстрочений податковий актив	2 946	381	579	0,03	0,00	0,01	-87,1	51,9
Основні засоби та нематеріальні активи	288 888	349 946	351 451	2,99	3,74	3,93	21,1	0,4
Інші фінансові активи	6 816	10 231	54 923	0,07	0,11	0,61	50,1	436,8
резерви під інші фінансові активи	-863	-21 884	-28 411	-0,01	-0,23	-0,32	2435,8	29,8
Інші активи	463 778	621 738	549 789	4,80	6,64	6,15	34,1	-11,6
Чисті активи, усього	9 669 564	9 362 757	8 942 184	100,00	100,00	100,00	-3,2	-4,5
Усього резервів	-828 405	-696 435	-856 339	-8,57	-7,44	-9,58	-15,9	23,0
Загальні активи, усього	10 497 969	10 059 192	9 798 523	108,57	107,44	109,58	-4,2	-2,6
<i>Довідково: ОВДП</i>	45 311	23 174	248	0,47	0,25	0,00	-48,9	-98,9

Таблиця Б.2 – – Динаміка зобов'язань АТ "МЕГАБАНК"

	Тис.грн.			Питома вага, %			Темп приросту,%	
	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	за 2019р.	за 4 міс.2020р.
Кошти отримані від НБУ	0	0	0	0	0	0	0	0
Кошти банків	55 340	47 425	54 031	0,6	0,6	0,7	-14,3	13,9
Кошти клієнтів	7 400 611	6 772 432	6 259 865	83,4	80,2	76,6	-8,5	-7,6
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	3 516 874	3 084 586	2 391 418	39,6	36,5	29,2	-12,3	-22,5
у тому числі кошти на вимогу	1 574 530	1 111 327	949 931	17,7	13,2	11,6	-29,4	-14,5
у тому числі кошти фізичних осіб	3 883 736	3 687 646	3 868 201	43,8	43,6	47,3	-5,0	4,9
у тому числі кошти на вимогу	326 899	321 501	379 192	3,7	3,8	4,6	-1,7	17,9
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	0	169	0,0	0,0	0,0	0	x
Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0
Інші залучені кошти	1 048 787	974 667	1 202 998	11,8	11,5	14,7	-7,1	23,4
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0
Резерви за зобов'язаннями	3 137	3 195	3 166	0,0	0,0	0,0	1,9	-0,9
Інші фінансові зобов'язання	150 092	209 663	164 128	1,7	2,5	2,0	39,7	-21,7
Інші зобов'язання	20 337	59 408	53 895	0,2	0,7	0,7	192,1	-9,3
Субординований борг	192 365	382 760	437 833	2,2	4,5	5,4	99,0	14,4
Усього зобов'язань	8 870 669	8 449 552	8 176 084	100	100	100	-4,7	-3,2

Таблиця Б.3 – Динаміка капіталу АТ "МЕГАБАНК"

	Тис.грн.			Питома вага, %			Темп приросту, %	
	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	за 2019р.	за 4 міс.2020р.
Статутний капітал	620 000	620 000	703 700	77,61	67,89	91,85	0,00	13,50
Емісійні різниці	138	138	138	0,02	0,02	0,02	0,00	0,00
Незареєстрований статутний капітал	0	83 700	0	0,00	9,17	0,00	x	-100,00
Інший додатковий капітал	200 000	200 000	200 000	25,03	21,90	26,11	0,00	0,00
Резервні та інші фонди банку	136 083	141 323	141 323	17,03	15,48	18,45	3,85	0,00
Резерви переоцінки	74 744	49 419	49 344	9,36	5,41	6,44	-33,88	-0,15
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-232 071	-181 375	-328 405	-29,05	-19,86	-42,87	-21,84	81,06
Усього власного капіталу	798 895	913 205	766 100	100,00	100,00	100,00	14,31	-16,11

Таблиця Б.4 – Динаміка фінансових результатів АТ "МЕГАБАНК"

	Тис.грн.			Темп приросту, %		Приріст, тис.грн.	
	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	за 2019р.	за 4 міс.2020р.	за 2019р.	за 4 міс.2020р.
Процентні доходи	795 920	834 323	284 145	5	-66	38 403	-550 179
доходи від операцій з юридичними особами	673 281	682 530	234 442	1	-66	9 249	-448 087
доходи від операцій з фізичними особами	122 639	151 794	49 702	24	-67	29 155	-102 091
Процентні витрати	621 760	711 930	236 185	15	-67	90 169	-475 745
витрати від операцій з юридичними особами	272 586	301 662	96 796	11	-68	29 077	-204 866
витрати від операцій з фізичними особами	334 723	384 803	127 746	15	-67	50 081	-257 058
інші процентні витрати	14 452	25 464	11 643	76	-54	11 012	-13 822
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	174 160	122 394	47 960	-30	-61	-51 766	-74 434
Комісійні доходи	263 250	328 926	109 814	25	-67	65 676	-219 112
Комісійні витрати	35 864	40 216	14 425	12	-64	4 352	-25 791
Чистий комісійний дохід/(Чисті комісійні витрати)	227 386	288 710	95 389	27	-67	61 324	-193 321
Торговий результат	-38 200	-9 068	6 204	-76	-168	29 132	15 271
результат від переоцінки	1 093	-3 512	3 129	-421	-189	-4 605	6 641
результат від операцій з купівлі-продажу	-39 293	-5 556	3 075	-86	-155	33 737	8 630
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	0	0	0	x	x	0	0
Інші операційні доходи	161 187	104 480	15 766	-35	-85	-56 707	-88 714
Інші доходи	8 638	9 269	1 371	7	-85	632	-7 899
Всього доходів	533 171	515 785	166 689	-3	-68	-17 386	-349 096
Відрахування до резервів:	-25 304	-27 304	-10 443	8	-62	-2 000	16 861
чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та коштів в інших банках	-1 507	-16	-77	-99	368	1 490	-60

Продовження табл.Б.4

	Тис.грн.			Темп приросту, %		Приріст, тис.грн.	
	01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020	за 2019р.	за 4 міс.2020р.	за 2019р.	за 4 міс.2020р.
чисте (збільшення) зменшення резервів під заборгованість за наданими кредитами клієнтам	-16 464	-48 474	-17 229	194	-64	-32 009	31 244
чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення за дебіторською заборгованістю банку	471	21 128	6 893	4 382	-67	20 656	-14 234
чисте (збільшення) зменшення резервів під банківські резерви на покриття ризиків і втрат	-7 804	59	-30	-101	-151	7 863	-89
чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів	0	0	0	x	x	0	0
Адміністративні та інші операційні витрати	463 149	506 826	159 493	9	-69	43 678	-347 333
заробітна плата персоналу	140 293	162 255	45 260	16	-72	21 962	-116 995
нарахування на фонд заробітної плати	31 163	35 673	9 969	14	-72	4 509	-25 704
інші витрати на персонал	2 137	1 982	624	-7	-69	-155	-1 358
витрати на утримання основних засобів	54 316	62 408	22 052	15	-65	8 093	-40 356
експлуатаційні та господарські витрати	59 216	54 224	18 175	-8	-66	-4 992	-36 049
витрати на рекламу і маркетинг	12 006	9 969	1 547	-17	-84	-2 037	-8 422
витрати на оренду	29 979	11 273	3 127	-62	-72	-18 706	-8 145
інші адміністративні та операційні витрати	134 039	169 043	58 740	26	-65	35 004	-110 303
Всього витрат	437 845	479 523	149 050	10	-69	41 678	-330 472
Прибуток/(збиток) до оподаткування	95 326	36 262	17 638	-62	-51	-59 064	-18 624
Витрати на податок на прибуток	-9 475	8 208	-313	-187	-104	17 684	-8 521
Прибуток/(збиток) після оподаткування	104 801	28 053	17 951	-73	-36	-76 747	-10 103

Таблиця Б.5 – Виконання АТ "МЕГАБАНК" економічних нормативів

Назва нормативу		01.01.2019	01.01.2020	01.05.2020
Н1 - регулятивний капітал, не менше 200 млн грн	Н1, тис.грн	903 537	984 427	990 731
Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, не менше 10 %	Н2	10,50	11,28	11,28
Н3 - норматив достатності основного капіталу, не менше 7 %	Н3		7,81	7,46
Н6 - норматив короткострокової ліквідності, не менше 60 %	Н6	89,91	87,10	83,83
Н7 - норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, не більше 25 %	Н7	22,27	22,93	24,65
Н8 - норматив великих кредитних ризиків, не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу	Н8	452,64	301,96	297,8
Н9 - норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами, не більше 25 %	Н9	244,90	92,30	63,95
Н11 - норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою, не більше 15 %	Н11	0,23	0,03	0,03
Н12 - норматив загальної суми інвестування, не більше 60 %	Н12	0,37	0,11	0,12
Л13-1 - норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції, не більше 10 %	Л13-1	1,8913	3,9977	4,3083
Л13-2 - норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції, не більше 10 %	Л13-2	2,6608	1,5401	0,0292
LCR _{вв} - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами, не менше 100 %	LCR_{вв}		155,01	115,9
LCR _{ів} - норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті, не менше 100 %	LCR_{ів}		300,76	256,48